

MŪŽIZGLĪTĪBAS PROGRAMMA

PROJEKTU PIETEIKUMU KONKURSS 2008.–2010. GADAM

2010. GADA ATJAUNINĀTĀ REDAKCIJA – STRATĒGISKĀS PRIORITĀTES

SATURS

IEVADS	3
1. KĀ IZMANTOT ŠO DOKUMENTU	3
2. Vispārējais politikas konteksts	4
3. Mūžizglītības programmas vispārējie un konkrētie mērķi	5
4. Transversālie nosacījumi	6
1. NODAĻA – APAKŠPROGRAMMAS	7
1. <i>Comenius</i> – Skolas Izglītība	7
1.1. Mobilitāte un partnerība	9
1.2. Daudzpusēji projekti	9
1.2.1. prioritāte: mācīšanas un mācīšanās pieeju izstrāde, kuras atbalsta visu skolēnu transversālo pamatprasmju apguvi	9
1.2.2. Prioritāte Nr. 2: pilnveidot lasītprasmi un citas pamatprasmes	9
1.2.3. Prioritāte Nr. 3: valodu apguve un valodu daudzveidība	10
1.2.4. Prioritāte Nr. 4: digitālas mācīšanās vides izveidošana, lai apgūtu pamatprasmes 10	
1.2.5. Prioritāte Nr. 5: mazināt skolu nepabeigušo skaitu	10
1.2.6. Prioritāte Nr. 6: skolu izveidošana un līderība	10
1.3. Sadarbības tīkli	11
1.3.1. Prioritāte Nr. 1: izveidot ļoti kvalitatīvu pirmsskolas izglītību un aprūpi	11
1.3.2. Prioritāte Nr. 2: līderība skolā	11
1.3.3. Prioritāte Nr. 3: uzņēmējdarbības un saiknes ar darba vidi atbalstīšana	11
1.3.4. Prioritāte Nr. 4: digitālas mācīšanās vides izveidošana, lai apgūtu pamatprasmes 11	
1.3.5. Prioritāte Nr. 5: izglītības pievilcības veicināšana zinātnes un tehnoloģijas jomā 12	
1.3.6. Prioritāte Nr. 6: attīstīt speciālo izglītību (SEN) ar mērķi iekļaut visus jauniešus, sevišķi jauniešus ar īpašām vajadzībām	12
1.3.7. Prioritāte Nr. 7: novērst priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu	12
2. <i>Erasmus</i> – augstākā izglītība, ieskaitot profesionālo izglītību un apmācību	13
2.1. Mobilitāte	15
2.2. Daudzpusēji projekti	15
2.2.1. Izglītības programmu izstrādes (CD) projekti	16
2.2.2. Projekti, kas vērsti uz sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm un uzņēmumiem	16
2.2.3. Projekti, kas atbalsta augstākās izglītības iestāžu mācību modernizēšanas programmu	16
2.2.4. Virtuālas universitātes pilsētiņas projekti	17
2.3. Sadarbības tīkli	17
2.3.1. Akadēmiskās sadarbības tīkli	18
2.3.2. Strukturālas sadarbības tīkli	18

3.	<i>Leonardo da Vinci</i> – sākotnējā profesionālā izglītība un profesionālā tālākizglītība un apmācība.....	19
3.1.	Mobilitāte un partnerība.....	20
3.2.	Daudzpusēji projekti.....	21
3.2.1.	Prioritāte Nr. 1: prasmju un kvalifikāciju pārskatāmība un atzīšana.....	21
3.2.2.	Prioritāte Nr. 2: VET sistēmu un prakses kvalitātes un pievilcīguma uzlabošana 22	
3.2.3.	Prioritāte Nr. 3: attīstīt profesionālās prasmes, ievērojot darba tirgus vajadzības — “Jaunas prasmes jaunām darba vietām”.....	22
3.2.4.	Prioritāte Nr. 4: VET skolotāju, meistaruru un pasniedzēju prasmju un kompetenču pilnveidošana.....	23
3.3.	Sadarbības tīkli.....	23
3.3.1.	ECVET tīkli.....	23
3.3.2.	Politikas veidotāju tīkli.....	24
4.	<i>Grundtvig</i> – Pieaugušo izglītība un citi izglītības iegūšanas veidi.....	25
4.1.	Mobilitāte un partnerības.....	26
4.2.	Daudzpusēji projekti.....	26
4.2.1.	Prioritāte Nr. 1: pamatprasmes.....	27
4.2.2.	Prioritāte Nr. 2: pieaugušo izglītības kvalitātes uzlabošana.....	27
4.2.3.	Prioritāte Nr. 3: pieaugušo izglītības pievilcīguma un pieejamības uzlabošana.....	27
4.2.4.	Prioritāte Nr. 4: uzlabot neformālas un ikdienējas mācīšanās atzīšanu.....	28
4.2.5.	Prioritāte Nr. 5: pieaugušo izglītība pilsoņiem no sociāli atstumtām un nelabvēlīgām grupām un migrantiem.....	28
4.2.6.	Prioritāte Nr. 6: mācīt un mācīties vēlākā dzīves periodā; paaudžu un ģimeņu izglītība.....	28
4.3.	Sadarbības tīkli.....	29
4.3.1.	Prioritāte Nr. 1: valodu apguve pieaugušo izglītībā.....	29
4.3.2.	Prioritāte Nr. 2: akadēmiskie sadarbības tīkli pieaugušo izglītībā.....	29
4.3.3.	Prioritāte Nr. 3: ieinteresēto personu sadarbības tīkli pieaugušo izglītībā.....	29
4.3.4.	Prioritāte Nr. 4: atzīšana un sertifikācija.....	30
2.	NODAĻA – TRANSVERSĀLĀ PROGRAMMA.....	31
1.	Prioritāte nr. 1. Politiskā sadarbība un inovācija.....	31
1.1.	Mācību braucieni izglītības un profesionālās izglītības speciālistiem un lēmumu pieņēmējiem – (mobilitāte).....	31
1.2.	Izglītība un salīdzinošā pētniecība.....	32
2.	Prioritāte nr. 2 – Valodas.....	34
2.1.	Daudzpusēji projekti.....	34
2.2.	Sadarbības tīkli.....	34
3.	Prioritāte nr. 3 – IKT.....	36
3.1.	Daudzpusēji projekti.....	36
3.2.	Sadarbības tīkli.....	37
4.	Prioritāte nr. 4 – rezultātu izplatīšana un izmantošana.....	39
3.	NODAĻA – <i>JEAN MONNET</i> PROGRAMMA.....	40
	<i>Jean Monnet</i> izglītības un pētniecības pasākumi.....	40

IEVADS

1. KĀ IZMANTOT ŠO DOKUMENTU

Šis dokuments papildina prioritātes, kuras izvirzītas mūžizglītības programmas vispārīgajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus 2008.–2010. gadam. Tajā izklāstītas galvenās jomas, kuras attiecas uz projektu pieteikumu konkursā paredzētajiem pasākumiem. Lai gan uzaicinājums 2008.–2010. gadam būtībā nemainās, ir viestas nelielas izmaiņas, lai atspoguļotu, kā pēdējā laikā attīstījušās politiskās prioritātes.

Šajā dokumentā izklāstītās prioritātes skar jautājumus, kas ir būtiski politikas attīstībai izglītības un apmācības jomā Eiropas mērogā. Lai priekšlikumu izraudzītos, tajā parasti jābūt ietvertām minētajām prioritātēm.

Projektu pieteikumu konkursa dokumenti ir jālasa kopā ar šādiem dokumentiem:

- Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumu, ar kuru izveido mūžizglītības programmu 2007.–2013. gadam¹;
- Mūžizglītības programmas rokasgrāmata, kurā iekļauts pasākumu apraksts un finansiālie un administratīvie noteikumi².

---

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Lēmums Nr. 1720/2006/EK, ar ko izveido rīcības programmu mūžizglītības jomā un Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Lēmums, ar ko groza Lēmumu Nr. 1720/2006/EK.

² http://ec.europa.eu/education/llp/doc848_en.htm.

2. VISPĀRĒJAIS POLITIKAS KONTEKSTS

Mūžizglītības programmas visaptverošā prioritāte ir sekmēt izglītības un apmācības ieguldījumu Lisabonas stratēģijas noteiktā mērķa sasniegšanā, proti, padarīt ES par konkurētspējīgāko uz zināšanām balstīto ekonomiku, nodrošinot ilgtspējīgu ekonomikas attīstību, palielināt darbavietu skaitu un uzlabot tās, kā arī veicināt sociālo kohēziju.

Mūžizglītības programma sevišķi atbalsta Eiropas politikas īstenošanu izglītības un apmācības jomā, kā izklāstīts Izglītības un apmācības darba programmā³ un jaunajā stratēģiskajā sistēmā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā. Dalībvalstu mērķis ir pēc atvērtas koordinācijas metodes ieviest mūžizglītību un mobilitāti, celt izglītības un apmācības kvalitāti un efektivitāti, veicināt līdztiesību, sociālo kohēziju un aktīvu pilsoniskumu, radošumu un inovāciju visos izglītības un apmācības līmeņos Eiropā⁴.

Tādēļ šajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus ir svarīgas īpaši šādas jaunākās ierosmes:

- paziņojums “Par jaunām iemaņām jaunām darba vietām”, lai paredzētu, kādas būs nepieciešamās iemaņas, un tās nodrošinātu⁵,
- sadarbība starp universitātēm un uzņēmumiem, kā izklāstīts Komisijas paziņojumā “Jauna partnerība universitāšu modernizācijai — ES forums par dialogu starp universitātēm un uzņēmējdarbības jomu”⁶,
- pasākumi, kas veicinātu pilsoņu mobilitāti, un centieni nodrošināt Eiropas izglītības un apmācības sistēmu pārredzamību un uzlabot ārvalstīs pavadītu mācību periodu atzīšanu⁷.

Pilns atsauču politisko dokumentu kopums šajos jautājumos ir atrodams Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāta (EAC ĢD) mājaslapā⁸.

Apakšprogrammu nodaļās ir izklāstīts konkrētais politiskais konteksts vidējās, augstākās, profesionālās un pieaugušo izglītības jomā.

³ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc28_en.htm.

⁴ Padomes secinājumi “Stratēģiska sistēma Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā” (“ET 2020”) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/107622.pdf.

⁵ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1122_en.htm.

⁶ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1124_en.htm.

⁷ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1292_en.htm.

⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc36_en.htm.

3. MŪŽIZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS VISPĀRĒJIE UN KONKRĒTIE MĒRĶI

Mūžizglītības programmas vispārējie un konkrētie mērķi ir izklāstīti programmas lēmuma 1. pantā, un informācijai tie uzskaitīti tālāk tekstā. Tie aptver visas programmas daļas, un tos papildina katras apakšprogrammas konkrētie mērķi un darbības mērķi, kas izklāstīti šā uzaicinājuma attiecīgajās nodaļās.

Saskaņā ar programmas lēmuma 1.2. pantu programmas vispārējais mērķis ir: izmantojot mūžizglītību, veicināt Kopienas kā augsta līmeņa uz zināšanām balstītas sabiedrības attīstību ar stabilu ekonomikas izaugsmi, ar vairāk un labākām darbavietām un augstāku sociālo kohēziju, vienlaikus nodrošinot labu vides aizsardzību nākamām paaudzēm. Tās mērķis ir jo īpaši veicināt savstarpēju apmaiņu, sadarbību un mobilitāti starp izglītības un apmācības sistēmām Kopienā, lai tās kļūtu par pasaules kvalitātes standartiem.

Saskaņā ar Lēmuma 1. panta 3. punktu konkrētie programmas mērķi ir šādi:

- a) sekmēt kvalitatīvu mūžizglītību un veicināt šīs jomas sistēmu un metožu kvalitatīvu darbību, inovācijas un pilnveidi Eiropas mērogā;
- b) atbalstīt mūžizglītības īstenošanu Eiropas mērogā;
- c) palīdzēt uzlabot mūža izglītības iespēju dalībvalstīs, tās kvalitāti, pievilcīgumu un pieejamību;
- d) pastiprināt mūžizglītības labvēlīgo ietekmi uz sociālo kohēziju, aktīvu pilsoniskumu, starpkultūru dialogu, dzimumu līdztiesību un personisko izaugsmi;
- e) palīdzēt attīstīt radošumu, konkurētspēju, nodarbinātības iespējas un uzņēmējdarbības izaugsmi;
- f) veicināt to, lai mūžizglītošanās procesā aizvien vairāk iesaistītos visu vecumu cilvēki, tostarp cilvēki ar īpašām vajadzībām un cilvēki no nelabvēlīgām grupām neatkarīgi no to sociālekonomiskajiem apstākļiem;
- g) atbalstīt valodu mācības un lingvistisko dažādību;
- h) atbalstīt inovatīvas, uz IKT bāzēta satura, pakalpojumu, pedagogiju un prakses attīstību mūžizglītībā;
- i) pastiprināt mūžizglītības nozīmi Eiropas pilsonības izpratnes radīšanā, kas pamatojas uz cilvēktiesību un demokrātijas izpratni un ievērošanu, un sekmēt iecietību un cieņu pret citām tautām un kultūrām;
- j) veicināt sadarbību, lai nodrošinātu kvalitāti visās izglītības un apmācības nozarēs Eiropā;
- k) nodrošināt rezultātu, inovatīvu produktu un procesu efektīvu izmantošanu un apmainīties ar labas prakses pieredzi jomās, kuras aptver mūžizglītības programma, lai tādējādi uzlabotu izglītības un apmācības kvalitāti.

4. TRANSVERSĀLIE NOSACĪJUMI

Atbilstīgi mūžizglītības programmas dibināšanas lēmuma 14. panta 2. punktam *Comenius*, *Erasmus*, *Leonardo da Vinci* un *Grundtvig* programmu daudzpusēji projekti un transversālās programmas pamatdarbības ir pieejamas arī partneriem trešajās valstīs, kuri nepiedalās mūžizglītības programmā, balstoties uz Lēmuma 7. pantu. Lai gūtu sīkāku informāciju par attiecīgajām darbībām un dalības nosacījumiem, skatīt rokasgrāmatu par mūžizglītības programmu.

Visas apakšprogrammas un 2. pamatdarbība (“Valodas”) atbalsta papildu pasākumus.

Visās programmās sevišķa vērība tiek piešķirta sistēmiskai rezultātu izplatīšanai un izmantošanai projektu, programmas un politikas līmenī. Visiem projekta priekšlikumiem ir jāietver skaidrs plāns rezultātu izplatīšanai un izmantošanai.

Komisija, ņemot vērā atzinīgi vērtējamo sadarbības tīklu darbību un jauno priekšlikumu pievienoto vērtību, izskatīs pieteikumus līdzfinansējumam jaunām sadarbības tīklu darba programmām, kurus finansēja iepriekšējos gados.

1. NODAĻA – APAKŠPROGRAMMAS

1. COMENIUS – SKOLAS IZGLĪTĪBA

Ievads: politiskais konteksts

2008. gada novembrī Izglītības padome vienojās veidot ciešāku Eiropas sadarbību skolas izglītības politikas jomā⁹. Mērķis ir nodrošināt visiem jauniešiem kvalitatīvu izglītību, kas palīdzēs viņiem iekļauties globālā sabiedrībā un darba vidē, kas strauji mainās, un pilnībā attīstīt savu potenciālu, ieskaitot inovācijas, radošuma un aktīva pilsoniskuma potenciālu.

Ar šo sadarbību tiek pilnveidots kopīgais darbs Izglītības un apmācības darba programmā 2010. gadam¹⁰ un sevišķi darbs pamatprasmju¹¹, skolotāju izglītības¹² un vienlīdzības¹³ jomā. Tajā ņēma vērā 2008. gada marta Eiropadomes aicinājumu dalībvalstīm samazināt to jauniešu skaitu, kuriem nav pietiekama lasītprasme un kuri priekšlaicīgi pamet mācības skolā, un uzlabot to skolēnu sekmes, kas nāk no migrantu vai nelabvēlīgas vides, un to, ka nepieciešams veicināt radošumu un inovāciju izglītībā¹⁴.

Ir svarīgi arī ciešāk sadarboties skolu politikas jautājumos, jo nav gūti pietiekoši panākumi, lai izpildītu Eiropas paraugkritērijus¹⁵ skolas izglītības jomā: nav panākti uzlabojumi attiecībā uz lasītprasmi, un joprojām ir pārāk lēni pamatskolas beigšanas un vidējās izglītības beigšanas tempi. Kaut arī matemātiku, zinātnes un tehnoloģiju apgūstošo skolēnu skaits ir sasniedzis vēlamo, studējošo skaits ārpus datorzinātnēm samazinās, un arī studējošo sieviešu skaits joprojām ir pārāk mazs.

Saskaroties ar pārmaiņām un grūtībām minētajās politikas jomās kopumā ir nepieciešama ciešāka Eiropas sadarbība, lai:

A. Atbilstoši 2006. gada ieteikumos izklāstītajam nodrošinātu, ka *visi* skolēni apgūst pamatprasmes mūžizglītībā:

1. Saziņa dzimtajā valodā;

⁹ Padomes secinājumi “Sagatavot jauniešus 21. gadsimtam — programma Eiropas sadarbībai skolu jomā, 2905th IZGLĪTĪBAS, JAUNATNES UN KULTŪRAS padomes 2905. sanāksme Briselē, 2008. gada 21. novembrī. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/104238.pdf.

¹⁰ http://ec.europa.eu/education/index_en.htm.

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Ieteikums 2006/962/EK pamatprasmēm mūžizglītībā, OV L 394/10, 30.12.2006. http://ec.europa.eu/education/school-education/doc830_en.htm.

¹² Padomes un dalībvalstu valdību pārstāvju 2007. gada 15. novembra sanāksmē izdarītie secinājumi par skolotāju izglītības kvalitātes uzlabošanu (2007/C300/07), 2007. gada novembris, http://ec.europa.eu/education/school-education/doc832_en.htm.

¹³ Efektivitāte un vienlīdzīgums Eiropas izglītības un apmācības sistēmās. Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam, COM(2006) 481 galīgā redakcija, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0481:FIN:EN:PDF>.

¹⁴ Eiropadomes prezidentūras secinājumi 2008. gada 13. un 14. martā, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/99410.pdf.

¹⁵ Padomes secinājumi par Eiropas vidējā snieguma robežlīmeņiem izglītībā un apmācībā (paraugkritērijiem) un 2008. gada progresa ziņojums, pieejams sadaļā “Ziņas”: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc34_en.htm.

2. saziņa svešvalodās;
3. matemātikas zināšanas un pamatzināšanas zinātnē un tehnoloģijā;
4. datorprasme;
5. prasme mācīties;
6. sociālās un pilsoniskās kompetences;
7. iniciatīvas un uzņēmējdarbības izpratne;
8. informētība kultūras jautājumos un kultūras izpausmes.

Tas nozīmē, ka ikvienam skolēnam atsevišķā mācību priekšmetā vai visos mācību priekšmetos tiek nodrošināta visu pamatprasmju apguve un novērtēšanas paņēmieni izmantošana, kas palīdz individualizētā mācīšanās gaitā.

B. Kvalitatīvas mācības *katram* skolēnam. Tālab pirmsskolas izglītībai jākļūst vispārīgākai, skolu sistēmās jāuzlabo vienlīdzība, jāsamazina priekšlaikus mācības skolās pametušo skaits un vispārējā izglītībā labāk jāatbalsta skolēni ar īpašām vajadzībām.

C. Aizvien jāuzlabo skolotāju un pārējā skolu darbinieku darba kvalitāte. Tālab nepieciešama plašāka un kvalitatīvāka skolotāju izglītība visas karjeras garumā, efektīvāka skolotāja pieņemšana darbā, un nepieciešams palīdzēt skolu vadītājiem koncentrēties uz mācīšanas procesa pilnveidošanu.

Komisija 2008. gadā rīkoja konsultācijas¹⁶ par to, kā izglītības jomā politika varētu labāk risināt problēmas, kuras izraisa imigrācija un mobilitāte ES. Šo konsultāciju rezultāti palīdzēs precīzāk izstrādāt politiskās stratēģijas, lai nodrošinātu vienlīdzīgus ieguvumus visiem, kas izglītojas. Ziņojumu par konsultācijām tā publiskos 2009. gada rudenī.

Ievads: Comenius konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas Lēmuma 17. panta 1. punktu *Comenius* apakšprogrammas īpašie mērķi ir šādi:

- a) palīdzēt jauniešiem apgūt dzīves pamatiemaņas un personīgajai attīstībai vajadzīgās kompetences, kas saistītas ar nodarbinātību nākotnē un aktīvu Eiropas pilsonību;
- b) pilnveidot jauniešu un izglītības darbinieku zināšanas un izpratni par Eiropas kultūru un valodu dažādību un to vērtību.

Saskaņā ar programmas Lēmuma 17. panta 2. punktu *Comenius* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot mobilitātes kvalitāti un palielināt apjomu, iesaistot skolēnus un izglītības darbiniekus dažādās dalībvalstīs;
- b) uzlabot dažādu dalībvalstu skolu partnerības kvalitāti un palielināt apjomu tā, lai programmas laikā kopīgās izglītības darbībās iesaistītu vismaz 3 miljonus skolēnu;
- c) veicināt moderno svešvalodu apguvi;
- d) atbalstīt inovatīvas, uz IKT bāzēta satura, pakalpojumu, pedagoģiju un prakses attīstību mūžizglītībā;
- e) uzlabot skolotāju mācību kvalitāti un Eiropas dimensiju tajās;
- f) atbalstīt pedagoģisko pieeju un skolu pārvaldes uzlabojumus.

¹⁶ Zaļā grāmata "Migrācija un mobilitāte: ES izglītības sistēmu problēmas un iespējas". Konsultācijas noslēdzās 2008. gada 31. decembrī, http://ec.europa.eu/education/news/news490_en.htm.

Comenius pasākumu prioritātes

Šādas konkrētas prioritātes ņem vērā iepriekš minēto politisko attīstību izglītības jomā un jomas, kurās tiecas veidot ciešāku sadarbību.

1.1. Mobilitāte un partnerība

Minētajiem pasākumiem nav konkrētas tematiskās prioritātes.

1.2. Daudzpusēji projekti

Visi *Comenius* daudzpusējie projekti attiecas uz tādu materiālu, metodikas un citu palīg līdzekļu izstrādi, kas izstrādā un nodod tālāk inovāciju. Projektu mērķis ir uzlabot skolotāju izglītību un izglītības darbinieku profesionālo tālākizglītību. Prioritāte būs šādiem jautājumiem.

1.2.1. prioritāte: mācīšanas un mācīšanās pieeju izstrāde, kuras atbalsta visu skolēnu transversālo pamatprasmju apguvi

Aizvien vairāk sākotnējā izglītībā tiek aicināts sniegt zināšanu apguvējiem “transversālo” pamatprasmju (sk. 4. līdz 8. pamatprasmi) apmācību, kuras nav iekļaujamas vienā mācību priekšmetā, kas paredz koordinētu pieeju dažādiem skolu darbiniekiem. Sevišķi nepieciešams motivēt skolēnus mācīties un mācīties apgūt prasmes.

Projektiem jābūt vērīgiem uz to, lai izstrādātu, pārbaudītu un ieviestu kursus, pedagoģiskus materiālus un metodes un inovatīvas stratēģijas (piemēram, pedagoģu komanda („team teaching”)), kas izstrādātas, lai:

- uzlabotu studentu motivāciju un padarītu mācības interesantākas, jo īpaši migrantiem un personām no sociālekonomiski nelabvēlīgām grupām;
- veicinātu to, lai studenti apgūst prasmi mācīties; stiprinātu saikni starp skolu izglītību un darba dzīvi, un/vai pilsonisko sabiedrību;
- veicinātu kultūru izglītību un tās ieguldījumu sociālajā integrācijā.

1.2.2. Prioritāte Nr. 2: pilnveidot lasītprasmi un citas pamatprasmes

Skolēnu lasītprasmes līmenis ES neuzlabojas un dažos gadījumos pat pasliktinās. Rakstītprasme mainās, piemēram, jaunu plašsaziņas līdzekļu ietekmēta. Īpaši ir nepieciešams izlīdzināt zēnu un meiteņu nevienādās pamatprasmes un bieži vien uzlabot migrantu un personu no sociālekonomiski nelabvēlīgiem grupām pamatprasmes (tostarp uzņēmējas valsts valodas prasmi).

Projektiem jābūt vērīgiem uz to, lai izstrādātu, pārbaudītu un ieviestu kursus un materiālus, jaunas pedagoģiskas metodes un stratēģijas, lai uzlabotu mācīšanu un pamatprasmju apguvi.

1.2.3.   *Prioritāte Nr. 3: valodu apguve un valodu daudzveidība*

Projektiem jābūt vēršiem uz to, lai izstrādātu, pārbaudītu un ieviestu mācību programmas, kursus vai materiālus, metodes un pedagoģiskas stratēģijas tādās jomās kā:

- agrīna valodu apguve;
- tādu mācīšanas un mācīšanās līdzekļu izstrāde un izplatīšana, kas netiek plaši izmantoti un lietoti svešvalodu apgūvē;
- satura un valodas integrēta apguve (*CLIL*); kā arī
- valodu prasmes pārbaude.

1.2.4.   *Prioritāte Nr. 4: digitālas mācīšanās vides izveidošana, lai apgūtu pamatprasmes*

Ir nepieciešams uzlabot un papildināt skolotāju prasmes un zināšanas, lai viņi varētu prasmīgāk izmantot jaunās iespējas, ko sniedz informācijas un komunikācijas tehnoloģija, lai visa mūža garumā atbalstītu mācīšanos, mācīšanu un prasmju pilnveidošanu.

Projektu uzmanība pievēršama materiālu, kursu un jaunu pedagoģijas metožu izstrādei, testēšanai un ieviešanai, kas izstrādāti, lai skolotājiem palīdzētu lietderīgāk izmantot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas mācību atbalstam un uzlabotu kvalitatīva digitālā satura izmantošanu mācībām skolās.

1.2.5.   *Prioritāte Nr. 5: mazināt skolu nepabeigušo skaitu*

Eiropas izglītības sistēmās viens no lielākajiem uzdevumiem joprojām ir mazināt priekšlaicīgi mācības pametušo skaitu (atbirumu). Nepieciešams, lai skolotāji un pārējie skolu darbinieki būtu labi sagatavoti, lai attīstītu individuālas un skolai raksturīgas stratēģijas, kuras nodrošina to, ka mācības skolā sekmīgi pabeidz visi skolēni.

Projektiem jābūt vēršiem uz to, lai izstrādātu pedagoģiskus risinājumus, pārbaudītu un īstenotu stratēģijas un materiālus, lai sagatavotu skolotājus kā aktīvus starpniekus, kuri novērš priekšlaicīgu mācību pamešanu.

1.2.6.   *Prioritāte Nr. 6: skolu izveidošana un līderība*

Padome secināja, ka skolas būtu jāveido kā “mācību kopienas”, kuru pamatā vienots redzējums un partnerība. Skolu līderu prasme motivēt skolēnus un skolas darbiniekus ir kļuvusi izšķirīga. Šajā saistībā skolu līderis ir jebkurš no skolas darbiniekiem, kas atbild par līderību.

Projektiem jābūt vēršiem uz to, lai izstrādātu, pārbaudītu un ieviestu stratēģijas un vadības prasmju praktisku apgūšanu, ieskaitot prasmes, kas nepieciešamas, lai skolas veidotu par mācību kopienām.

1.3. Sadarbības tīkli

Prioritāte tiks piešķirta šādiem jautājumiem.

1.3.1. *Prioritāte Nr. 1: izveidot ļoti kvalitatīvu pirmsskolas izglītību un aprūpi*

Ir vajadzīgs, lai sadarbības tīkli kļūtu par forumu/platformu kopīgām pārdomām un sadarbībai Eiropas mērogā, lai apzinātu un popularizētu kvalitatīvu pirmsskolas izglītību un aprūpes pakalpojumus, un īpaši:

- apzinātu pirmsskolas izglītības un aprūpes jomas pieredzi un labu praksi, ar to apmainītos un to izmantotu;
- līdzsvarotu sniegto pakalpojumu sociālos un izglītojošos aspektus;
- atbalstītu agrīnu valodas apguvi, īpaši bērniem no migrantu ģimenēm;
- veicinātu pedagoģiskas pieejas, kas sekmē bērnu radošumu jau no mazotnes;
- apzinātu daudzpusēju projektu tematus un cita veida sadarbību Eiropas līmenī.

1.3.2. *Prioritāte Nr. 2: līderība skolā*

Tā kā daudzās organizācijās vadība ir dalīta, vadības prasmes ir jāapgūst visiem darbiniekiem atbildīgos amatos. Ir vajadzīgs, lai sadarbības tīkli kļūtu par forumu/platformu kopīgām pārdomām un sadarbībai Eiropas mērogā šādā jautājumā:

- apzināt un veicināt efektīvas līderības skolā inovāciju un labu praksi.

1.3.3. *Prioritāte Nr. 3: uzņēmējdarbības un saiknes ar darba vidi atbalstīšana*

Ir vajadzīgs, lai sadarbības tīkli kļūtu par forumu/platformu kopīgām pārdomām un sadarbībai Eiropas mērogā, apzinātu un popularizētu inovāciju uzņēmējdarbībā un tās labu praksi, un skolas un darba vides sasaiti. Tiem jāaptver šādi jautājumi:

- veidu apzināšana, kā vairot audzēkņu un pasniedzēju pašiniciatīvu un izpratni par uzņēmējdarbību;
- sekmīga pāreja starp sākotnējo izglītību, tālākizglītību un apmācību, ieskaitot ievirzi un konsultācijas;
- *Comenius* projektu rezultātu izmantošana un izplatīšana un citi Eiropas līmeņa pasākumi skolas un darba vides jomā;
- pieredzes apmaiņa un ieinteresēto personu (lietpratēju, iestāžu u. c.) apvienošana sadarbības tīklā, lai veicinātu skolu ieguldījumu jauniešu bezdarba mazināšanā.

1.3.4. *Prioritāte Nr. 4: digitālās mācīšanās vides izveidošana, lai apgūtu pamatprasmes*

Ir vajadzīgs, lai sadarbības tīkli kļūtu par forumu/platformu kopīgām pārdomām un sadarbībai Eiropas mērogā, lai apzinātu un popularizētu inovāciju un labu praksi digitālās mācīšanās vides izveides un īstenošanas jomā. Sadarbības tīklu darbībai jābūt vērstai uz to, lai

- apzinātu jaunas metodes un pieeju, kas ļautu mācīt un mācīties, izmantojot IKT;

- pilnveidotu digitālās izglītības saturu attiecībā uz pamatprasmēm un mudinātu skolotājus radoši izmantot digitālo tehnoloģiju un resursus;
- vāktu, apstiprinātu un izplatītu ciparu formāta saturu un to iekļautu izglītības iestāžu un/vai valsts un reģionālo izglītības sistēmu darbā;
- sniegtu pakalpojumus un konsultētu par autortiesībām, licencēšanu, kvalitātes nodrošināšanu, publisko un privāto partnerību un daudzvalodību.

1.3.5. *Prioritāte Nr. 5: izglītības pievilcības veicināšana zinātnes un tehnoloģijas jomā*

Ir vajadzīgs, lai sadarbības tīkli kļūtu par forumu/platformu kopīgām pārdomām un sadarbībai Eiropas mērogā, lai apzinātu un popularizētu inovāciju un labu praksi, kā vairoto interesi par izglītību zinātnes un tehnoloģijas jomā. Tiem jābūt vēršiem uz to, lai:

- modinātu studentu interesi par zinātnes un tehnoloģijas studijām;
- pilnveidotu un sniegtu informāciju par turpmākiem zinātniskiem un tehnoloģiskiem pētījumiem vai karjeras iespējām;
- mazinātu dzimumu nevienlīdzību izglītībā un karjerā zinātnē.

1.3.6. *Prioritāte Nr. 6: attīstīt speciālo izglītību (SEN) ar mērķi iekļaut visus jauniešus, sevišķi jauniešus ar īpašām vajadzībām*

Ir vajadzīgs, lai sadarbības tīkli kļūtu par forumu/platformu kopīgām pārdomām un sadarbībai Eiropas mērogā, apzinātu un popularizētu inovāciju un labu praksi speciālās izglītības izstrādāšanai, lai panāktu visu personu iekļaušanu sabiedrībā.

Sadarbības tīkliem jābūt vēršiem uz lielāka atbalsta sniegšanu skolēniem ar īpašām vajadzībām vispārējā izglītībā.

1.3.7. *Prioritāte Nr. 7: novērst priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu.*

Ir vajadzīgs, lai sadarbības tīkli kļūtu par forumu/platformu kopīgām pārdomām un sadarbībai Eiropas mērogā, lai apzinātu un popularizētu inovāciju un labu praksi, kā ierobežot mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu. Sadarbības tīklu darbībai jābūt vēršiem uz to, lai:

- mazinātu skolēnu skaitu, kas pamet skolu, piemēram, skolās, vietējā, reģionālā vai nacionālā līmenī;
- rastu dažādas pieejas, kā ierobežot priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, piemēram, pēc vecuma, dzimuma, īpašas izcelsmes grupām utt.;
- apmācītu skolotājus un skolu darbiniekus prast agri noteikt faktorus, kas liecina par varbūtību, ka skolēns mācības skolā priekšlaicīgi pametīs, un spert soļus, lai to novērstu;
- īstenotu ar pārējām politikas jomām un pakalpojumiem saskaņotu pieeju, kas vērsta pret mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu;
- uzlabotu rezultatīvas ievirzes nozīmi, cīnoties ar mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu;
- neformāla izglītība kā līdzeklis, kas palīdz uzlabot individuālās sekmes skolā.

2. **ERASMUS – AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA, IESKAITOT PROFESIONĀLO IZGLĪTĪBU UN APMĀCĪBU**

Ievads: politiskais konteksts

ES augstākās izglītības politiskais mērķis ir atbalstīt dalībvalstu augstākās izglītības sistēmu reformu, padarot tās saskaņotākas un atbilstošākas zināšanu sabiedrības vajadzībām. Reformas ir nepieciešamas, lai reaģētu uz globalizācijas radītām pārmaiņām un apmācītu un pārkvalificētu Eiropas darbaspēku. Reformām jādod iespēja augstākās izglītības iestādēm īstenot savus uzdevumus uz zināšanām balstītas sabiedrības veidošanā Eiropā un dot ievērojamu ieguldījumu Lisabonas stratēģijā attiecībā uz izaugsmi un nodarbinātību.

Atbilstoši EK secinājumiem par universitāšu modernizāciju, tā ir noteikusi trīs svarīgākās reformu jomas augstākajā izglītībā:

- mācību programmas reforma: trīs ciklu sistēma (bakalaurs, maģistrs un doktors), uz zināšanām balstītas studijas, elastīgas mācību metodes, kvalifikāciju un prasmju atzīšana, mobilitāte saskaņā ar Boloņas procesu;
- Vadības reforma: augstākās izglītības iestāžu autonomija un atbildība, stratēģiskā partnerība, kvalitātes nodrošināšana;
- Finansējuma reforma: augstākās izglītības iestāžu daudznozaru ieņēmumi, mācību maksa, stipendijas un aizdevumi, objektivitāte un pieejamība, mērķtiecīgs ES finansējums.

2006. gada maijā Komisija publicēja ziņojumu “Informācija par universitāšu darba kārtības modernizēšanu: izglītība, pētniecība un inovācija”¹⁷, kurā izvirzīja deviņus pasākumus, kas nepieciešami, lai īstenotu augstākās izglītības iestāžu modernizēšanas darba kārtību, aptverot trīs minētās reformu jomas, kas paredz: 1) likvidēt šķēršļus augstākās izglītības iestādēs Eiropā, 2) nodrošināt patiesu augstākās izglītības iestāžu autonomiju un atbildību; 3) stimulēt strukturētu partnerību ar uzņēmēju sabiedrību; 4) nodrošināt pareizo kompetenču un zināšanu kombināciju darba tirgus vajadzībām; 5) mazināt finansējuma atšķirības un padarīt fondu darbību izglītībā un pētniecībā daudz efektīvāku; 6) veicināt interdisciplināritāti un transdisciplināritāti; 7) aktīvi izmantot zināšanas saskarsmē ar sabiedrību; 8) apbalvot par izcilību augstākajā līmenī; 9) padarīt Eiropas augstākās izglītības telpu un Eiropas pētniecības telpu pārējai pasaulei daudz atpazīstamāku un pievilcīgāku. Minēto vēstījumu apliecina Padomes secinājumi, rezolūcijas un pilnīgots iniciatīvas augstākās izglītības jomā Komisijas ziņojumā Padomei par Padomes 2007. gada 23. novembra rezolūciju par universitāšu modernizāciju, lai veicinātu Eiropas konkurētspēju pasaules zināšanu ekonomikā¹⁸.

Augstākās izglītības iestādes tiek aicinātas pilnībā iesaistīties zināšanu trijstūrī (izglītība, pētniecība un inovācija) un piedalīties projektos, kas vērsti uz sadarbības stiprināšanu starp augstākās izglītības iestādēm un uzņēmumiem — prioritāte, kuru apliecina Eiropas tehnoloģijas institūta¹⁹ izveide, bet kura ir ļoti svarīga arī attiecībā uz augstāko izglītību

¹⁷ COM(2006)208.

¹⁸ http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/com/680_en.pdf.

¹⁹ <http://eit.europa.eu>.

kopumā. Pastiprināt sadarbību šajā jomā arī plāno Eiropas Universitātes – uzņēmējdarbības forums, kuru iedibinājusi Komisija ar saistīto Komisijas paziņojumu²⁰.

Joprojām tiks īpaši uzsvērti 2006. gada Ieteikuma par turpmāku Eiropas sadarbību kvalitātes nodrošināšanā²¹ ieviešana, kā arī Eiropas kvalifikāciju sistēmas ieviešana, un tās saiknes stiprināšana ar Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju sistēmu. Lisabonas stratēģija un Boloņas process joprojām būs pamatā augstākās izglītības politikas darba kārtībai, ņemot vērā ES un Boloņas ministru sanāksmēs gūtos secinājumus.

Politiskais uzsvars tiek likts uz mobilitātes veicināšanu, tādēļ 2009. gada jūlijā publicētā „Zaļā grāmata par jauniešu mācību mobilitātes veicināšanu” ir izraisījusi debates par to, kā sniegt jauniešiem lielākas mobilitātes iespējas²².

Ievads: Erasmus konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas lēmuma 21. panta 1. punktu *Erasmus* programmas īpašie mērķi ir šādi:

- a) atbalstīt Eiropas augstākās izglītības telpas īstenošanu;
- b) stiprināt augstākās izglītības un augstākās profesionālās izglītības ieguldījumu inovācijas procesā.

Saskaņā ar programmas lēmuma 21. panta 2. punktu *Erasmus* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot kvalitāti un palielināt mobilitātē iesaistīto studentu un izglītības personāla skaitu Eiropā, lai līdz 2012. gadam individuālo dalībnieku skaits studentu mobilitātē *Erasmus* programmās un programmās, kas darbojās pirms tās, sasniegtu vismaz 3 miljonus;
- b) palielināt daudzpusēju sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm Eiropā un uzlabot šīs sadarbības kvalitāti;
- c) palielināt pārskatāmības un atbilstības līmeni starp augstākās izglītības un augstākās profesionālās izglītības kvalifikācijām, kas iegūtas Eiropā;
- d) palielināt sadarbības apjomu starp augstākās izglītības iestādēm un uzņēmumiem un uzlabot tās kvalitāti;
- e) sekmēt jauninājumu attīstību izglītības un augstākās izglītības jomā un to nodošanu, tostarp no vienas dalībvalsts uz citām;
- f) atbalstīt inovatīva, uz informācijas un komunikācijas tehnoloģijas balstīta satura, pakalpojumu, pedagogijas un prakses izveidi mūžizglītībā.

²⁰ http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/business/com158_en.pdf.

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. februāra Ieteikums par turpmāku Eiropas sadarbību augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanā, OV, L 64, 4.3.2006.

²² Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju 2008. gada 21. novembra secinājumi par jauniešu mobilitāti
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0006:0009:EN:PDF>.

Erasmus pasākumu prioritātes

2.1. Mobilitāte

Studentu mobilitāte, kas ietver prakses vietu nodrošināšanu uzņēmumos, kā arī apmācošā personāla vai citu augstākās izglītības iestāžu darbinieku mobilitāte

Studentu un apmācošā personāla mobilitātei ir būtiska nozīme Eiropas augstākās izglītības telpas izveidē. Iestādes, kas piedalās *Erasmus* programmās, ir aicinātas palielināt apmācošā personāla un pārējo darbinieku mobilitāti, kā arī studentu skaitu, kuri iesaistās mobilitātē, lai studētu un piedalītos praksē, sasniedzot mērķi — līdz 2012. gadam 3 miljoni studentu *Erasmus* programmā.

Augstākās izglītības organizācijas ir lūgtas, organizējot studentu un darbinieku mobilitāti, nodrošināt augstu kvalitāti, kā sīkāk aprakstīts *Erasmus* Universitātes Statūtos un Eiropas mobilitātes kvalitātes hartā²³.

Studentu mobilitātes jomā Eiropas līmenī nav izvirzītas prioritātes saistībā ar īpašām akadēmiskām disciplīnām, lai gan šai saistībā valsts iestādes drīkst publiskot izvirzītas valsts prioritātes. Vispārējais mērķis ir panākt visā ES vienmērīgu ģeogrāfisko un tematisko tvērumu.

Erasmus intensīvās programmas (IP)

Prioritāte tiks piešķirta projektiem, kuri:

- ir daļa no integrētām studiju programmām un paredz divkāršo vai apvienoto grādu atzīšanu (izņemot *Erasmus Mundus* maģistra kursi, uz ko šis nosacījums neattiecas);
- stingri ievēro daudzdisciplināru pieeju;
- pievēršas studiju jomām, kuras pašlaik nav pietiekami plaši aptvertas *Erasmus* studentu mobilitātē²⁴.

Piezīme. Šajā pasākumā nav paredzēta iespēja izvirzīt valsts līmeņa prioritātes.

Erasmus intensīvie valodu kursi (EILC)

Šajā pasākumā konkrētu prioritāšu nav.

2.2. Daudzpusēji projekti

Prioritāte būs projektiem, kas skar studiju jomas, kuras nav pietiekami plaši aptvertas projektos, kurus jau finansē saskaņā ar šo pasākumu. Skatīt projektu pilno sarakstu šādā tīmekļa vietnē:

http://eacea.ec.europa.eu/llp/erasmus/erasmus_compendia_en.html

---

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Ieteikums par pārrobežu mobilitāti Kopienā izglītības un apmācības nolūkā: Eiropas Mobilitātes kvalitātes harta (2006/961/EK): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF>.

²⁴ Pārāk plaši aptvertas jomas: uzņēmējdarbības studijas, sociālās zinātnes, māksla, humanitārās zinātnes, valodas un tieslietas.

2.2.1. *Izglītības programmu izstrādes (CD) projekti*

CD projekti atbalsta:

- integrētu programmu izveidi, kas aptver pilnu studiju ciklu (bakalaurs, maģistrs vai doktors) un paredz divkāršo vai apvienoto grādu atzīšanu;
- tālākizglītības mācību programmu un moduļu izstrādi;
- mācīšanas moduļu izstrādi izteikti starpdisciplinārās jomās.

Tos iespējams ierosināt jebkurā akadēmiskajā disciplīnā.

Prioritāte tiks piešķirta tiem projektiem, kuros ietverts vismaz kāds no šādiem jautājumiem:

- moduļi un programmas, kas, domājot par nākotnē nepieciešamajām prasmēm, skaidri definē un veicina rezultātus un prasmes (vispārējās un pa jomām) saskaņā ar valsts un Eiropas kvalifikācijām;
- programmas vai moduļi, kuros izmanto IKT līdzekļus un pakalpojumus, lai būtu iespējama tālmācība un virtuālā studentu un darbinieku mobilitāte.

2.2.2. *Projekti, kas vērsti uz sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm un uzņēmumiem*

Augstākās izglītības iestāžu (AII) un uzņēmumu sadarbības projekts atbalsta pasākumus, kas saved kopā AII un partnerus, kuri nav no akadēmiskās vides: uzņēmumus (sevišķi MVU), profesionālās organizācijas, tirdzniecības palātas, sociālos partnerus vai vietējās/reģionālās struktūras.

Par prioritāru uzskatīs projektu, kas:

- stiprina saiti starp studijām un prasmēm, un nodarbinātības vajadzībām nākotnē, piemēram, vērtējot, kādas prasmes būs nepieciešamas, un veicinot uzņēmumu ieguldījumu kursu izstrādē, kā apliecina iniciatīva “Jaunas prasmes jaunām darba vietām”²⁵;
- izstrādā izglītības pakalpojumus, piemēram, īpašus kursus darba ņēmējiem zināšanu un prasmju uzlabošanai (ieskaitot valodu prasmes, lai uzlabotu konkurētspēju);
- izstrādā pasākumus nepilna laika studentiem;
- veicina mobilitāti, uzņēmējdarbību, radošu domāšanu un inovatīvus risinājumus kā daļu no studentu mācību programmas un kā skolotāju/pētnieku prasmi.

2.2.3. *Projekti, kas atbalsta augstākās izglītības iestāžu mācību modernizēšanas programmu*

Modernizēšanas projekti atbalsta pasākumus, kas gādā par to, lai iestāžu tēls būtu pievilcīgāks un lai tās labāk reaģētu uz darba tirgus, pilsoņu un visas sabiedrības vajadzībām.

---

²⁵ Komisijas Paziņojums COM (2008)868, 2008. gada 16. decembris, http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/com868_en.pdf.

Prioritāte būs projektiem, kuri palīdz augstākās izglītības iestādēm attīstīt vienu vai vairākas šādas jomas:

- mūžizglītības stratēģijas (augstākās izglītības saikne ar *VET* nodrošināšanu un sertifikāciju), kuru mērķis ir palīdzēt augstākās izglītības iestādēm izveidoties par sava reģiona “tālākizglītības centru” vai “atklāto studiju centru”;
- uzlabotas piekļuves iespējas personām no nelabvēlīgas sociālekonomiskās vides ar neformālas vai ikdienējas mācīšanās pieredzi vai tādu alternatīvu kvalifikāciju, kas iegūta agrākā, uz pieredzi balstītā apmācībā;
- augstākās izglītības iestāžu uzdevums un darbība, kvalitātes celšana, uzlabota vadība vai dažādoti finansējuma avoti.

2.2.4. *Virtuālas universitātes pilsētiņas projekti*

Ar virtuālās universitātes pilsētiņas projektiem atbalsta pasākumus, kas ir neapšaubāmi iestrādāti globālā stratēģijā, lai IKT efektīvi integrētu augstākās izglītības dalībinstādēs.

Prioritāte tiks piešķirta tiem projektiem, kuros ietverts vismaz viens vai vairāki šādi jautājumi:

- izstrādāt un izplatīt politikas veidotāju, pasniedzēju, instruktoru un par skolotāju apmācību atbildīgo personu stratēģijas/pieejas/sadarbības tīklus, kurus var pavairot Eiropas līmenī, lai mūžizglītībā izveidotu darboties spējīgas virtuālas universitātes pilsētiņas;
- atklātu izglītības resursu nodrošināšana tā, lai tiktu izskatīti organizatoriskie, tehniskie un ar kvalitāti saistītie jautājumi, tādējādi koplietojot tā saturu un padarot to pieejamāku Eiropas līmenī;
- sadarbības un stratēģiskās pieredzes apmaiņas veicināšana starp lēmumu pieņēmējiem virtuālo universitātes pilsētiņu attīstības jomā; uzmanības centrā ir IKT izmantošanas ietekme, pievienotā vērtība un ieguvumi.

2.3. **Sadarbības tīkli**

Var būt divu veidu *Erasmus* sadarbības tīkli:

- **akadēmiskie tīkli** — paredzēti tam, lai sekmētu inovācijas konkrētās disciplīnās, visās disciplīnās vai daudzdisciplinārā jomā;
- **strukturālie sadarbības tīkli** — izveidoti, lai palīdzētu pilnveidot un modernizēt konkrētu augstākās izglītības pieejamības, mobilitātes, organizēšanas, vadības aspektu un attīstītu zināšanu trijstūri.

Minimālais katrā sadarbības tīklā veicamo pasākumu kopums ir pilnībā izklāstīts mūžizglītības programmas rokasgrāmatā. Visiem sadarbības tīkliem būtu jāapvieno attiecīgs loks nozīmīgu ieinteresēto personu, kuras interesē konkrētais jautājums.

Prioritāte būs sadarbības tīkla priekšlikumiem, kas skar jautājumus un tematus, kuri nav pietiekami plaši aptvertas sadarbības tīklos, kurus jau finansē saskaņā ar šo pasākumu (sk. 2.3.1. sadaļu).

Prioritāte būs šādiem sadarbības tīklu veidiem.

2.3.1. *Akadēmiskās sadarbības tīkli*

Projekti, kas vērsti uz kādu no šiem mācību priekšmetiem:

- tiesību zinātnes,
- ekonomika,
- literatūra,
- saikne starp kultūru un izglītību,
- filosofija,
- matemātika,
- Eiropas integrācijas studijas,
- kultūrdažādība un daudzvalodība,
- skolotāju izglītība,
- ilgtspējīga attīstība, tostarp jautājumi, kas attiecas uz enerģētiku un klimata pārmaiņām,
- sporta izglītība un sports,
- uzņēmējdarbība un inovācija,
- starpdisciplīnu temati.

2.3.2. *Strukturālas sadarbības tīkli*

- **Piekluve augstākajai izglītībai un mobilitātei**
Būtiskākie jautājumi ietver mobilitātes stimulēšanu un plašākas piekļuves nodrošināšanu tādiem netradicionāliem zināšanu apguvējiem kā personas no nelabvēlīgas sociālekonomiskās vides, profesionāļi, vecāki cilvēki un personas ar neformālu kvalifikāciju, uzlabot izglītības finansējuma pieejamību, kā arī iepriekš iegūtas neformālas un ikdienējas mācīšanās atzīšanu.
- **Augstākās izglītības iestāžu organizācija un vadība**
Būtiskākie jautājumi ietver universitāšu autonomijas un atbildības pastiprināšanu, personāla vadības sistēmu uzlabošanu un iekšējo un ārējo kvalitātes nodrošināšanas mehānismu ieviešanu saskaņā ar Eiropas Augstākās izglītības zonas kvalitātes nodrošināšanas standartiem un vadlīnijām, kas 2005. gadā pieņemtas Bergenā.
- **Izglītības, pētniecības un inovācijas “zināšanu trijstūris”**
Būtiskākie jautājumi ietver saikņu stiprināšanu starp augstākās izglītības sniegšanu un pētniecību un to piemērošanu nozarē un uzņēmumos, kā arī universitātēs kā reģionālās attīstības virzītājspēku izveidojot mācību zonas.

3. LEONARDO DA VINCI – SĀKOTNĒJĀ PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA UN PROFESIONĀLĀ TĀLĀKIZGLĪTĪBA UN APMĀCĪBA

Ievads: politiskais konteksts

Leonardo da Vinci programmas politiskais pamats ir Kopenhāģenas process, kas 2008. gadā atjaunināts ar Māstrihtas paziņojumu un 2006. gadā — ar Helsinku paziņojumu. Galvenā uzmanība procesā ir veltīta profesionālās izglītības un apmācību (*VET*) sistēmu pievilcības, kvalitātes un darbības uzlabošanai, pārredzamības, informācijas un vadības sistēmu uzlabošanai, mācību priekšmetu un kvalifikāciju atzīšanai un Eiropas dimensijas stiprināšanai. Laika posmā līdz 2010. gadam programmas darbību ietekmēs īpašas iniciatīvas, kas būs vērstas uz to, lai sekmētu kopējo Eiropas profesionālās izglītības un apmācības instrumentu tālāku pilnveidi, pārbaudīšanu un ieviešanu. Tās ietver Eiropas kredītpunktu pārnese sistēmas profesionālajā izglītībā un apmācībā (*ECVET*) pilnveidi un testēšanu, Eiropas kvalifikāciju sistēmas (*EQF*) ieviešanu un Eiropas struktūras *VET* kvalitātes nodrošināšanai (*EQARF*) veicināšanu, izstrādi un izmantošanu. Ar šiem pasākumiem stiprinās kopīgu izglītošanos, kopīgu darbu un apmainīties ar pieredzi un zināšanām. Īpašu uzmanību pievērsīs tam, lai būtu mobilitātes iespējas jauniešiem, kas mācās *VET*, ir sākotnējā profesionālā izglītībā, piemēram, mācekļi, pamatojoties uz Padomes Secinājumiem par jauniešu mobilitāti (2008. gada novembris) un Zaļo grāmatu par mobilitāti, kas publicēta 2009. gada jūnijā²⁶.

Īpaša uzmanība tiks veltīta tam, lai sekmētu **nozaru²⁷, sociālo partnerorganizāciju un uzņēmumu, īpaši mazo un vidējo uzņēmumu (MVU)**, līdzdalību visos *Leonardo da Vinci* pasākumos.

Ievads: *Leonardo da Vinci* programmas konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas lēmuma 25. panta 1. punktu *Leonardo da Vinci* programmas īpašie mērķi ir šādi:

- a) palīdzēt apmācības un papildu apmācības darbību dalībniekiem iegūt un izmantot zināšanas, prasmes un kvalifikāciju, lai veicinātu personīgo attīstību, nodarbinātības iespējas un dalību Eiropas darba tirgū;
- b) atbalstīt arodizglītības un apmācību sistēmu, iestāžu un prakses kvalitātes uzlabojumus un jauninājumus;
- c) palielināt profesionālās izglītības un apmācību pievilcīgumu un darba devēju un personu mobilitāti, kā arī sekmēt strādājošo mācekļu mobilitāti.

Saskaņā ar programmas Lēmuma 25. panta 2. punktu *Leonardo da Vinci* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot kvalitāti un palielināt to personu mobilitāti Eiropā, kas iesaistītas sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā, un tālākizglītībā, tā, lai palielinātu prakses vietu skaitu uzņēmumos vismaz līdz 80 000 gadā Mūžizglītības programmas darbības beigās;

²⁶ Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju 2008. gada 21. novembra secinājumi par jauniešu mobilitāti

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0006:0009:EN:PDF>

²⁷ Atbilstīgi *Eurostat* saimniecisko darbību nomenklatūras nozaru kodiem (*NACE*) un deskriptoriem (*NACE, nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne*).

- b) uzlabot kvalitāti un palielināt sadarbības apjomu starp iestādēm vai organizācijām, kas sniedz mācību pakalpojumus, uzņēmumiem, sociālajiem partneriem un citām nozīmīgām organizācijām Eiropā;
- c) atvieglot jauninājumu attīstību arodizglītības un to mācību jomā, kas nav augstākās izglītības mācības, un jauninājumu tālāku nodošanu, tostarp no vienas dalībvalsts citām;
- d) uzlabot kvalifikāciju un kompetenču pārredzamību un atpazīstamību, ieskaitot tās, kas iegūtas neformālas un ikdienējas mācīšanās ceļā;
- e) veicināt moderno svešvalodu apguvi;
- f) atbalstīt inovatīva, uz informācijas un komunikācijas tehnoloģijas balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģijas un prakses izveidi mūžizglītībā.

Jāpiebilst, ka saistībā ar mobilitātes pasākumiem, un “inovācijas nodošanas” projektiem saskaņā ar *Leonardo da Vinci* programmu valsts iestādes var lemt par dažām papildu prioritātēm, piemēram, mācību priekšmeti, galamērķa valstis u.c. Šīm prioritātēm ir jāatbilst šajā dokumentā izklāstītajām Eiropas prioritātēm un tām jābūt Komisijas apstiprinātām. Tās tiks darītas zināmas vai nu ar konkrētu valstu uzaicinājumu, vai ar valstu aģentūru tīmekļa vietņu starpniecību.

Leonardo da Vinci pasākumu prioritātes

3.1. Mobilitāte un partnerība

Liels uzsvars tiek likts uz mobilitātes kvalitātes uzraudzību, tostarp dalībnieku sagatavošanos no pedagoģiskā, valodnieciskā un kultūras viedokļa, un pasākumiem saistībā ar atrašanos ārvalstīs, pamatojoties Eiropas Mobilitātes kvalitātes hartā izklāstītajiem principiem, kā arī uz mācību rezultātu novērtēšanu, ievirzi un ilgtspēju, lai optimizētu mobilitātes pieredzes ietekmi. Mācekļu mobilitātes sagatavošanas pasākumi ļāva secināt, ka *Leonardo da Vinci* programmā šai mērķa grupai pievēršama īpaša uzmanība. Minētajos projektos ir izcelta lielā kompetento starpniekstruktūru²⁸ nozīme kvalitātes nodrošināšanā un MVU iesaistīšanā.

Personu mobilitāte profesionālās izglītības vajadzībām un profesionāļu mobilitāte profesionālās izglītības un apmācības vajadzībām

Šis pasākums ietver mobilitāti mācīšanās/apmācības nolūkos šādām mērķa grupām:

- 1) stažieriem sākotnējā profesionālajā izglītībā
  - A. mācekļiem un stažieriem sākotnējā profesionālajā izglītībā, kas balstīta uz alternatīvu apmācību vai ar darbu saistītu praksi uzņēmumos,
  - B. stažieriem sākotnējā profesionālajā izglītībā, kas tiek sniegta skolās,
- 2) nodarbinātajiem profesionālajā tālākizglītībā;
- 3) profesionāļu mobilitāte profesionālajā izglītībā un apmācībā.

²⁸ Kompetentās starpniekstruktūras ir visas sabiedriskās vai daļēji sabiedriskas organizācijas un interešu grupas, kuru uzdevums ir atbalstīt izglītības vai tālākizglītības pasākumus, kurus veic uzņēmumi vai apmācības joma. Šīs grupas, piemēram, ir amatniecības kameras, uzņēmuma pārstāvniecības/apvienības, arodbiedrības un nodarbinātības dienesti.

Leonardo da Vinci partnerība

Nav prioritāru jautājumu.

3.2. Daudzpusēji projekti

Šis *Leonardo da Vinci* pasākums ietver divus projektu veidus:

- daudzpusējus projektus inovācijas nodošanai (decentralizēta vadība);
- daudzpusējus projektus inovāciju izstrādei (centralizēta vadība).

Visos daudzpusējos *Leonardo* projektos un šādās tematiskajās prioritātēs uzskata, ka horizontālās prioritātes ir vairot riska grupu²⁹ prasmju līmeni un nodrošināt iespēju vienlīdzību.

Visos daudzpusējos *Leonardo* projektos aicina izmantot IKT, e-mācību metodes, profesionāli orientēta valodu apmācību (*VOLL*) un satura un valodas integrētu apguvi (*CLIL*).

Nepieciešams, lai *Leonardo* daudzpusējie projekti aptvertu kādu no šādām tematiskajām prioritātēm.

3.2.1. Prioritāte Nr. 1: prasmju un kvalifikāciju pārskatāmība un atzīšana

Saskaņā ar šo prioritāti projekti ir paredzēti, lai sekmētu to nacionālo un nozaru kvalifikāciju sistēmu un struktūru pilnveidošanu, kas ietver kopējos Eiropas instrumentus, kuri izstrādāti, lai veicinātu pārskatāmību un atzīšanu, piemēram, *Europass* valodu pase, *ECVET*³⁰ sistēma un Eiropas kvalifikāciju sistēma (*EQF*). Tiem jānodrošina atbalsts tādu sistēmu elementu pārbaudei un ieviešanai kā:

- kvalifikāciju raksturošana no mācību rezultātu skatījuma;
- *VET* kvalifikāciju iedalīšana pēc astoņiem *EQF* robežlīmeņiem, izmantojot nacionālās kvalifikāciju struktūras un sistēmas;
- operacionālu un pārnesamu metožu un vadlīniju izstrāde, lai pārveidotu kvalifikāciju mācību rezultātu vienībās, piešķirot punktus, pamatojoties uz *ECVET* tehniskajām specifikācijām;
- uz rezultātiem balstītu kvalifikāciju pārbaudīšana vienā vai vairākās jomās, pielietojot attiecīgā formālu, ikdienēju vai neformālu mācību procesā gūtu mācību rezultātu novērtējuma, pārneses un uzkrāšanas procedūras;

---

²⁹ Riska grupas ir grupas, kuras saskaras ar īpašām grūtībām darba tirgū, piemēram, mācības pametušie, zemas kvalifikācijas darba ņēmēji, personas ar invaliditāti, imigranti un personas, kam ir migrantu izcelsme, etniskās minoritātes.

³⁰ *ECVET* ir tehnisks pamats, lai pārnestu, atzītu un vajadzības gadījumā uzkrātu indivīdu mācību rezultātus kvalifikācijas ieguves nolūkā. *ECVET* instrumenti un metodika ietver kvalifikācijas aprakstu, kas izteikts ar mācību rezultātu vienībām saistītos kredītpunktos, pārneses un uzkrāšanas procesu un papildu dokumentus, piemēram, mācību līgumus, atzīmju lapu izrakstus un *ECVET* lietotāju rokasgrāmatas.

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning_policy/doc50_en.htm.

- *VET* programmu izstrāde, kas paredz elastīgus mācību rezultātu apstiprināšanas, pārneses un atzīšanas instrumentus, piemērojot *ECVET* principus;
- Eiropas instrumentu un sistēmu apvienošana un turpmāka pilnveidošana vai to piemērošanas atsevišķās nozarēs.

3.2.2. ***Prioritāte Nr. 2: VET sistēmu un prakses kvalitātes un pievilcīguma uzlabošana***

Saskaņā ar šo prioritāti projektiem ir paredzēti, lai:

- izstrādātu ilgtspējīgus, pārnesamus, operacionālus un konkrētus instrumentus, kas balstīti uz Eiropas kvalitātes nodrošināšanas sistēmu;³¹
- izstrādātu konkrētas rokasgrāmatas par *EQARF* tās lietotājiem, īpaši mācību sniedzējiem;
- izstrādātu un izmēģināt kvalitātes nodrošināšanas procedūras sākotnējā profesionālajā izglītībā, tālākizglītībā un apmācībā, kas pamatojas uz *EQARF* un ir saistītas ar sertificēšanu un Eiropas kredītpunktu pārneses sistēmu profesionālajā izglītībā un apmācībā;
- sekmētu kvalitatīvu *VET* pieeju izstrādi, kas nodrošinātu vienmērīgu pāreju uz darba dzīvi un/vai papildu un augstākas izglītības iegūšanu, kā arī sekmētu ieteikumu sniegšanu un konsultēšanu visos līmeņos;
- uzlabotu *VET* sistēmu pārvaldību un pievilcīgumu, izmantojot pieaugošu sadarbību ar sociālajiem partneriem un visām nozīmīgajām ieinteresētajām personām.

3.2.3. ***Prioritāte Nr. 3: attīstīt profesionālās prasmes, ievērojot darba tirgus vajadzības — “Jaunas prasmes jaunām darba vietām”***

Atbilstīgi šai prioritātei nepieciešams, lai projekti atbalstītu ciešu saikni ar darba vidi, kas ļaus *VET* labāk reaģēt uz darba tirgus vajadzībām. Projektiem jābūt virzītiem uz to, ka noskaidro, kādas prasmes un kompetence būs nepieciešamas konkrētā nozarē, tās nodrošina un iekļauj *VET* sniegšanā. Ar šo prioritāti arī veicina mācību un darba apvienošanu. Tai jāatbalsta stratēģija “Jaunas prasmes jaunām darba vietām”³². Projektu pieteikumos jāietver šādi jautājumi:

- veicināt dažādu ieinteresēto personu iesaistīšanu elastīgāku *VET* un kvalifikācijas sistēmu veidošanā, kuras labāk atbilstu darba tirgus vajadzībām, ņemot vērā sistēmiskās izmaiņas, kā uzsvars uz mācību rezultātu un uz zināšanām balstītām sistēmām;
- izstrādāt un izmēģināt vienotas metodes un sistēmas, lai gatavotu nepieciešamās prasmes, arī nozaru līmenī, profesionālajā izglītībā un apmācībā iesaistot uzņēmumus/nozaru organizācijas/sociālos partnerus;
- veicināt mācību apvienošanu ar darbu, popularizējot zināšanu apgūšanu veicinošas darbavietas, apmācību darba vietā un mācekļu apmācību, kas ir darba tirgus vajadzībām atbilstošu profesionālo prasmju izkopšanas pamatā.

³¹ Eiropas kvalitātes nodrošināšanas sistēma ir atskaites sistēma, kuras mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm un iesaistītajām valstīm izstrādāt, uzlabot, pārraudzīt un novērtēt savas sistēmas un praksi, pamatojoties uz kopīgiem principiem un kritērijiem: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1134_en.htm.

³² http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/com868_en.pdf.

3.2.4. **Prioritāte Nr. 4: VET skolotāju, meistaruru un pasniedzēju prasmju un kompetenču pilnveidošana**

Saskaņā ar šo prioritāti projektos jāņem vērā nepieciešamība pilnveidot VET prasmes un kompetences un ieteikumus profesionāļiem, tostarp to profesionālā tālākizglītība un valodu apguve. Saskaņā ar šo prioritāti projektiem ir paredzēti, lai:

- pilnveidotu VET profesionāļu lomu saistībā ar tādām sistēmiskām izmaiņām kā uzsvars uz mācību rezultātu un uz zināšanām balstītām sistēmām;
- stiprinātu saiti starp VET profesionāļiem un darba dzīvi (uzņēmumi, profesijas utt.);
- pilnveidotu un iesaistītu viņu pedagoģiskās prasmes mācību programmu izstrādē;
- attīstīta prasmju apgūšanu, kuras atļaus VET profesionāļiem mācīt transversālās prasmes, kuras, piemēram, noteiktas 2006. gada Ieteikumā par pamatprasmēm mūžizglītībā.

Šie pasākumi palīdzēs dalībvalstīm izpildīt savus paraugkritērijus, kas noteikti attiecībā uz dalību izglītībā un apmācībā līdz 2010. gadam.

3.3. **Sadarbības tīkli**

Šajā pasākumā ietvertajiem projektiem jāatbalsta sadarbība starp VET dalībniekiem, uzņēmumiem, ekonomikas sektoriem, sociālajiem partneriem un izglītības organizācijām, pamatojoties uz attiecīgo nozari.

3.3.1. **ECVET tīkli**

Lai atbalstītu Eiropas kredītpunktu pārneses sistēmu VET (ECVET)³³, ir nepieciešams attīstīt sadarbības tīklus, kuros iesaistītu attiecīgas ieinteresētās personas (sertificējošās struktūras, mācību centri). Prioritāras ir tās jomas, kuras jau piedalās ECVET izmēģinājuma projektos, kā arī šādas 8 nozares:

- automašīnu ražošana un uzturēšana,
- starptautiskā tirdzniecība,
- pārstrādes rūpniecība, īpaši ķīmiskā rūpniecība,
- finanšu un apdrošināšanas darbības
- transports un glabāšana (loģistika),
- būvniecība,
- izmitināšana,
- māksla, izklaide un atpūta.

---

³³ ECVET ir tehnisks pamats, lai pārnestu, atzītu un vajadzības gadījumā uzkrātu indivīdu mācību rezultātus kvalifikācijas ieguves nolūkā. ECVET instrumenti un metodika ietver kvalifikācijas aprakstu, kas izteikts ar mācību rezultātu vienībām saistītos kredītpunktos, pārneses un uzkrāšanas procesu un papildu dokumentus, piemēram, mācību līgumus, atzīmju lapu izrakstus un ECVET lietotāju rokasgrāmatas. http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc50_en.htm.

3.3.2. *Politikas veidotāju tīkli*

- Labas apmācības prakses atpazīšana, klasificēšana un izplatīšana atsevišķās jomās, kura varētu ietekmēt *VET* sistēmu minētajās jomās.
- Sadarbības attīstīšana un uzlabošana starp profesionālo izglītības un apmācības jomu un uzņēmējdarbības vidi saskaņā ar iniciatīvu “Jaunas prasmes jaunām darba vietām”³⁴.

---

³⁴ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/com868_en.pdf.

4. *GRUNDTVIG* – PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA UN CITI IZGLĪTĪBAS IEGŪŠANAS VEIDI

Ievads: politiskais konteksts

Eiropas Savienības visaptverošās politikas mērķis veicināt ekonomikas izaugsmi, konkurētspēju un sociālo iekļautību (Lisabonas stratēģija) ir pamats *Grundtvig* programmai, kuras nolūks, no vienas puses, ir reaģēt uz pieaugušo izglītības izaicinājumu, ko rada lielais pieaugušo skaits, kuri agrāk beiguši mācības vai – kā tas ir daudzu migrantu gadījumā – kuriem nekad nav bijusi iespēja iegūt pamatizglītību, un, no otras puses, uz iedzīvotāju novecošanos. Pieaugušo izglītošana palīdz risināt šīs problēmas, sniedzot abām personu kategorijām iespēju uzlabot savas zināšanas un prasmes.

Pieaugušo izglītība ir būtiska mūžizglītības daļa. Taču pieaugušo iesaistīšanās izglītībā un apmācībā ir ne vien ierobežota, bet arī nesakārtota. Tām personām, kas absolvējušas viszemāko izglītības pakāpi, vismaz ir iespēja iesaistīties izglītības procesā. Salīdzinājumā ar dalībvalstu saskaņoto paraugkritēriju dalībai mūžizglītībā līdz 2010. gadam, t.i., 12,5 % no strādājošiem pieaugušajiem, vidējais rādītājs 2007. gadā bija 9,7 % ar lielām atšķirībām starp valstīm – no 1,3 % līdz 32 %.

Lai risinātu šo jautājumu un arī citas problēmas, ar kurām Eiropa saskaras, proti, demogrāfiskās izmaiņas, strauja attīstība pārējos pasaules reģionos un nabadzība vienlaikus ar sociālo integrāciju, Komisija 2006. gadā publicēja ziņojumu “Pieaugušo izglītība. Mūžu dzīvo – mūžu mācies”³⁵. Tajā uzsvērts, cik svarīga ir pieaugušo izglītība, lai uzlabotu pieaugušo nodarbinātības iespējas, mobilitāti darba tirgū, svarīgāko priekšmetu apguvi, tādējādi arī vienlaikus veidojot sociāli integrētu darba tirgu un sabiedrību.

Kā vērtējums par paveikto 2007. gada septembrī paziņojumam sekoja rīcības plāns³⁶, kurā izklāstīts, kā dalībvalstis un pārējās ieinteresētās personas, Eiropas līmenī atbalstītas, spēj izstrādāt veiksmīgas un efektīvas pieaugušo mācību sistēmas. Padome 2008. gada maijā pieņēma secinājumus par mācībām pieaugušajiem³⁷, kuri vēl vairāk atbalsta un pilnveido Komisijas stratēģiju par rīcību šajā jomā.

Ir svarīgi veicināt iedzīvotāju līdzdalību pieaugušo izglītībā un padarīt to vienlīdzīgāku. Jāveicina kvalitātes uzlabošanas kultūra, pievēršot īpašu uzmanību zināšanu apguvējiem, darbinieku profesionālai pilnveidošanai, izglītības sniedzējiem un arī pasniegšanai. Ir būtiski ieviest sistēmas, kuras atzītu un apstiprinātu neformālu un ikdienēju mācīšanos, lai tādējādi palīdzētu motivēt pieaugušos. Visbeidzot, pamatojoties uz turpmākās politikas veidošanu, jāuzlabo arī datu kvalitāte par pieaugušo izglītību un to salīdzināmība.

³⁵ http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0614en01.pdf.

³⁶ http://ec.europa.eu/education/policies/adult/com558_en.pdf.

³⁷ Padomes 2008. gada 22. maija secinājumi par mācībām pieaugušajiem (2008/C 140/09, OV C 140/10, 2008. gada 6. jūnijs).

Ievads: Grundtvig programmas konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas lēmuma 29. panta 1. punktu *Grundtvig* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) reaģēt uz izglītības problēmu, kas saistīta ar novecojošu Eiropas populāciju;
- b) palīdzēt sniegt pieaugušajiem norādes uz iespējām, kā uzlabot savas zināšanas un kompetences.

Saskaņā ar programmas lēmuma 29. panta 2. punktu *Grundtvig* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot pieaugušo izglītībā iesaistīto personu mobilitātes kvalitāti un pieejamību Eiropā un palielināt apjomu tā, lai saistībā ar mobilitāti līdz 2013. gadam sniegtu palīdzību vismaz 7 000 personām gadā;
- b) izvērst sadarbību starp pieaugušo izglītībā iesaistītajām organizācijām Eiropā un uzlabot šīs sadarbības kvalitāti;
- c) palīdzēt personām no mazāk aizsargātām sociālajām grupām un personām no sociāli atstumtām grupām, it īpaši gados vecākiem cilvēkiem un tiem, kas ir pārtraukuši izglītošanos, nesāņemot pamatkvalifikācijas, lai tādējādi sniegtu tiem alternatīvas iespējas izmantot pieaugušo izglītību;
- d) atvieglot jaunrades attīstību pieaugušo izglītībā un to nodošanu, ieskaitot no vienas dalībvalsts citām;
- e) atbalstīt inovatīvas, uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģiju un prakses attīstību mūžizglītībā;
- f) uzlabot pedagoģiskās pieejas un pieaugušo izglītības organizāciju pārvaldi.

Grundtvig pasākumu prioritātes

4.1. Mobilitāte un partnerības

Mobilitāte. Projekti strādājošo apmācībai darba vietā, mācību braucieni un apmaiņa, asistentūra, darbsemināri, projekti gados vecākiem brīvprātīgajiem

Šim pasākumam nav prioritāru jautājumu Eiropas līmenī. Ir ieteicams apmeklēt savas valsts aģentūras tīmekļa vietni, lai pieteikuma iesniedzējs varētu pārliicināties, vai saistībā ar minētajiem pasākumiem ir vai nav izvirzītas valsts prioritātes vai citi valsts noteikumi.

Partnerības

Šim pasākumam nav prioritāru jautājumu Eiropas līmenī. Ir ieteicams apmeklēt savas valsts aģentūras tīmekļa vietni, lai pieteikuma iesniedzējs varētu pārliicināties, vai saistībā ar minētajiem pasākumiem ir vai nav izvirzītas valsts prioritātes vai citi valsts noteikumi.

4.2. Daudzpusēji projekti

Atbalsts tiks piešķirts tiem projektiem, kuri vērsti uz to, lai sekmētu inovāciju un/vai izplatītu inovācijas un labu praksi ar pierādāmu ietekmi.

Prioritāte būs projektiem, kuros paredzēts, ka apmācības kursu organizēšana darba vietā pieaugušo izglītības darbiniekiem būs vai nu viens no rezultātiem, vai arī galvenais mērķis, vai arī līdzeklis pārējo projekta inovācijas rezultātu izplatīšanai.

4.2.1. **Prioritāte Nr. 1: pamatprasmes**³⁸

Atbilstoši šai prioritātei projektos jāsasniedz konkrēti un izplatāmi rezultāti (metodes, līdzekļi un materiāli), koncentrējoties uz tādiem aspektiem kā:

- uzlabot piekļuvi tādām pamatprasmēm kā lasīt un rakstīt prasme, spēja sazināties svešvalodās, matemātikas zināšanas, pamatzināšanas zinātnē un tehnoloģijās un datorprasme;
- palīdzēt zināšanu apguvējiem attīstīt transversālās prasmes sociālā, pilsoniskā, kultūras un starpkultūru jomā un uzņēmējdarbībā, lai varētu pielāgoties pārmaiņām sabiedrībā un prasībām darba tirgū;
- stiprināt pieaugušo pašapziņu un veicināt pašizaugsmi, pilnveidojot to izpratni par kultūru un spēju radoši izpausties.

4.2.2. **Prioritāte Nr. 2: pieaugušo izglītības kvalitātes uzlabošana**

Atbilstoši šai prioritātei projektos jāsasniedz konkrēti un izplatāmi rezultāti (metodes, līdzekļi un materiāli), koncentrējoties uz tādiem aspektiem kā:

- atpazīt, kādas ir skolotāju, instruktoru un pārējo darbinieku mācību vajadzības;
- celt pieaugušo izglītības jomas skolotāju, pasniedzēju un pārējo darbinieku kvalifikāciju, piemēram, organizējot sākotnējo apmācību vai apmācību darba vietā un izstrādājot piemērotas kvalifikācijas;
- pastiprināt vietējo un reģionālo sadarbību starp pieaugušo izglītības organizācijām un pārējiem mācību sniedzējiem un uzņēmumiem, piemēram, ar jēdziena “mācību reģiona” palīdzību;
- labāk piemērot pieaugušo prasmes darba tirgū pieprasītajām prasmēm, kā apliecināts stratēģijā “Jaunas prasmes jaunām darba vietām”;
- uzlabot dienestu un iestāžu kvalitātes nodrošināšanu, kā arī noskaidrot to, kā pieaugušo izglītībā var piemērot Eiropas Kvalitātes nodrošināšanas sistēmu³⁹ un Eiropas Augstākās izglītības zonas⁴⁰ kvalitātes nodrošināšanas standartus un vadlīnijas.

4.2.3. **Prioritāte Nr. 3: pieaugušo izglītības pievilcīguma un pieejamības uzlabošana**

Atbilstoši šai prioritātei projektos jāsasniedz konkrēti un izplatāmi rezultāti (metodes, līdzekļi un materiāli), koncentrējoties uz tādiem aspektiem kā:

---

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Ieteikums 2006/962/EK par pamatprasmēm mūžizglītībā, OV L 394/10, 30.12.2006. Astoņas pamatprasmes: saziņa dzimtajā valodā, saziņa svešvalodās, matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās, digitālā prasme, mācīšanās mācīties, sociālās un pilsoniskās prasmes, pašiniciatīva un uzņēmējdarbība un kultūras izpratne un izpausme.

³⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0179:FIN:EN:PDF>.

⁴⁰ http://www.eqar.eu/fileadmin/documents/e4/050221_ENQA_report.pdf.

- motivēt individuālos zināšanu apguvējus apgūt zināšanas, tostarp izmantojot konsultāciju dienestus, stratēģijas, kas adresētas atstumtām personām, izpratnes vairošanas kampaņas un partnerību ar uzņēmumiem;
- izmantot IKT, e-izglītību un plašsaziņas līdzekļus, lai paplašinātu piekļuvi pieaugušo izglītībai;
- uzlabot pieaugušo izglītībā iegūto kvalifikāciju pārskatāmību un izmantojumu un atvieglotu profesionālās, vispārējās un augstākās izglītības pieejamību.

4.2.4. ***Prioritāte Nr. 4: uzlabot neformālas un ikdienējas mācīšanās atzīšanu***

Saskaņā ar šo prioritāti projektiem jābūt vēršot uz to, lai izstrādātu, pārbaudītu un īstenotu metodes, rīkus, materiālus, kas

- uzlabotu neformālu un ikdienēju mācību procesā sasniegto rezultātu apstiprināšanu, ņemot vērā dažādās pieaugušo zināšanu apguvēju vajadzības;
- panāktu, ka tiek labāk apstiprināta pieaugušo izglītības jomas darbinieku neformāla un ikdienēja mācīšanās;
- novērtētu to, kā spēkā esošās sistēmas un principus, piemēram, Eiropas sistēmu neformālas un ikdienējas mācīšanās atzīšanai, var piemērot pieaugušo izglītībā, ievērojot konkrētās pieaugušo vajadzības;
- apzinātu prasmju novērtēšanas mehānismus un izplatītu informāciju par tiem, un atzītu formālu, neformālu un ikdienēju mācīšanos, kurā piedalās migranti.

4.2.5. ***Prioritāte Nr. 5: pieaugušo izglītība pilsoņiem no sociāli atstumtām un nelabvēlīgām grupām un migrantiem***

Atbilstoši šai prioritātei projektos jāpasniedz konkrēti un izplatāmi rezultāti (metodes, līdzekļi un materiāli), koncentrējoties uz tādiem aspektiem kā:

- izstrādātu alternatīvas izglītības apguve pieejas, lai integrētu vai no jauna integrētu sabiedrībā un darba tirgū pilsoņus no sociāli atstumtām un nelabvēlīgām grupām;
- apmainītos ar labu pieredzi par starpkultūru izglītību, ko var apgūt pilsoņi no riska grupām, un to valodas, sociālo un kulturālo integrāciju;
- veicinātu mācīšanās iespējas, kas balstītas uz piedalīšanos pasākumos vietējā kopienā;
- izmantotu sporta pasākumus, lai ar to palīdzību sniegtu izglītības iespējas pilsoņiem no sociāli atstumtām un riska grupām.

4.2.6. ***Prioritāte Nr. 6: mācīt un mācīties vēlākā dzīves periodā; paaudžu un ģimeņu izglītība***

Atbilstoši šai prioritātei projektos jāpasniedz konkrēti un izplatāmi rezultāti (metodes, līdzekļi un materiāli), koncentrējoties uz tādiem aspektiem kā:

- nodot zināšanas, metodes un labu praksi gados vecāku cilvēku izglītošanā;
- iemācīt gados vecākiem studentiem prasmes, kuras tiem vajadzīgas, lai tie spētu pielāgoties pārmaiņām un turpināt būt sabiedriski aktīvi;
- veicināt to, lai gados vecāki cilvēki sniegtu iegūtās zināšanas arī citiem;
- izstrādāt līdz šim nebijušas pieejas paaudžu un ģimeņu izglītībā.

4.3. Sadarbības tīkli

4.3.1. *Prioritāte Nr. 1: valodu apguve pieaugušo izglītībā*

Saskaņā ar šo prioritāti sadarbības tīkli ir vērsti uz to, lai:

- dalītos ar zināšanām un iepazīstinātu ar labu praksi attiecībā uz valodu apguves iespējām pieaugušajiem;
- apzinātu esošās, aktuālās un turpmākās vajadzības saistībā ar sadarbību valodu apguvē pieaugušajiem (tostarp formālu, neformālu un ikdienēju mācīšanos);
- izstrādātu stratēģijas un apzinātu trūkumus valodu apguvē pieaugušajiem, kur tā ir prasībām neatbilstoša;
- izstrādātu stratēģijas, shēmas un materiālus, lai uzlabotu pieaugušo izglītības darbinieku starpkultūras prasmēm;
- izplatītu shēmas un materiālus, kas izstrādāti personām, kuras māca pieaugušajiem valodas.

4.3.2. *Prioritāte Nr. 2: akadēmiskie sadarbības tīkli pieaugušo izglītībā*

Atbilstoši šai prioritātei tīkliem ir jāveicina ciešāka sadarbība un sadarbības tīklu veidošana starp izglītību un pētniecību, kas saistīta ar pieaugušo izglītību un pieaugušo izglītības darbiniekiem un pasniedzējiem. Tiem jābūt vērstiem uz to, lai

- pētītu un analizētu Eiropas mācīšanas un pētījumu programmas vajadzības mūžizglītībā kopumā un sevišķi izglītībā pieaugušajiem;
- pētītu, analizētu un diskutētu par aktuālajām un gaidāmajām tendencēm akadēmiskās tālākizglītības pētniecības jomā;
- nosauktu efektīvos modeļus akadēmisku sadarbības tīklu finansēšanai;
- noteiktu un veicinātu ciešu sadarbību un sadarbības tīklu darbību starp augstākās izglītības iestādēm, kas darbojas andragoģijas/pieaugušo izglītības jomā;
- izstrādātu, izmēģinātu un sekmētu kvalitātes nodrošināšanas un stiprināšanas līdzekļus pieaugušo izglītībā;
- izvērtētu valstu reformu ietekmi pieaugušo izglītības jomā;
- izstrādātu sadarbību un sadarbības struktūras starp augstākās izglītības iestādēm, Eiropas līmeņa apvienībām un pārējām struktūrām, kas iesaistītas pētniecības un izstrādes pasākumos saistībā ar pieaugušo izglītību.

4.3.3. *Prioritāte Nr. 3: ieinteresēto personu sadarbības tīkli pieaugušo izglītībā*

Saskaņā ar šo prioritāti sadarbības tīkli ir vērsti uz to, lai:

- stiprinātu sadarbību starp pieaugušo izglītības sniedzējiem, NVO, pilsonisko sabiedrību, sociālajiem partneriem un lēmumu pieņēmējiem vietējā, reģionu, valstu un Eiropas līmenī;
- dalītos ar zināšanām un iepazīstinātu ar labu praksi attiecībā uz pieaugušo izglītības iespējām Eiropā;
- apzinātu esošās, aktuālās un turpmākās vajadzības saistībā ar Eiropas sadarbību pieaugušo izglītībā un ievirzē;
- pētītu metodes un praksi attiecībā uz, kā veicināt pieaugušo iesaistīšanos izglītības procesā.

4.3.4. ***Prioritāte Nr. 4: atzīšana un sertifikācija***

Atbilstoši šai prioritātei sadarbības tīkli ir vērsti uz to, lai:

- uzlabotu neformālu un ikdienēju mācību procesā sasniegto rezultātu apstiprināšanu, ņemot vērā dažādās pieaugušo zināšanu apguvēju vajadzības;
- panāktu, ka tiek labāk apstiprināta pasniedzēju, kas darbojas pieaugušo izglītības jomā, neformāla un ikdienēja mācīšanās;
- novērtētu, kā esošās sistēmas un principus var piemēro pieaugušo izglītībā, reaģējot uz konkrētām pieaugušo vajadzībām;
- apzinātu prasmju novērtēšanas mehānismus un iepazīstinātu ar tiem, un atzītu formālu, neformālu un ikdienēju mācīšanos, kurā piedalās migranti.

2. NODAĻA – TRANSVERSĀLĀ PROGRAMMA

Transversālās programmas konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas lēmuma 32. panta 1. punktu transversālās programmas īpašie mērķi ir šādi:

- a) veicināt Eiropas sadarbību jautājumos, kas skar divas vai vairākas sektoru apakšprogrammas;
- b) veicināt dalībvalstu izglītības un apmācību sistēmu kvalitāti un pārskatāmību.

Saskaņā ar programmas lēmuma 32. panta 2. punktu transversālās programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) atbalstīt mūžizglītības politikas izstrādi un sadarbību Eiropas līmenī, it īpaši Lisabonas Procesa un “Izglītība un apmācības 2010. gada darba programmas”, kā arī Boloņas un Kopenhāgenas procesa un ar tiem saistīto turpmāko darbību ietvaros;
- b) nodrošināt atbilstīgu salīdzināmo datu, statistikas un analīzes nodrošinājumu, lai atbalstītu mūžizglītības politikas izstrādi, kā arī pārraudzīt to, kā tiek sasniegti mūžizglītības uzdevumi un mērķi, un apzināt sfēras, kam jāpievērš īpaša uzmanība;
- c) veicināt valodu mācības un atbalstīt lingvistisko dažādību dalībvalstīs;
- d) atbalstīt inovatīvas, uz IKT bāzēta satura, pakalpojumu, pedagoģijas un prakses attīstību mūžizglītībā;
- e) nodrošināt to, ka mūžizglītības programmas rezultātus pienācīgi plaši atzīst, apliecina un izmanto.

1. PRIORITĀTE NR. 1. POLITISKĀ SADARBĪBA UN INOVĀCIJA

1.1. Mācību braucieni izglītības un profesionālās izglītības speciālistiem un lēmumu pieņēmējiem – (mobilitāte)

Šā pasākuma nolūks ir veicināt mācīšanos no līdzbiedriem, t.i., vērošanu, viedokļu apmaiņu un savstarpēju izglītošanos ES līmenī par vispārējas intereses jautājumiem. Tas rosina diskusiju par svarīgiem jautājumiem un veicina kvalitātes nodrošināšanu un izglītības un apmācības sistēmu pārskatāmību. Īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai aktīvāk piedalītos politikas veidotāji un lēmumu pieņēmēji.

Mācību braucieniu programmā tiks ievērotas izglītības un apmācības politikas prioritātes, tostarp dalībvalstu izvirzītās prioritātes. Turklāt tikpat svarīgi ir ciešāk saistīt mācību braucienos pētītos jautājumus ar Lisabonas stratēģijas, Izglītības un apmācības darba programmas 2010. gadam prioritāšu, ieskaitot Kopenhāgenas un Boloņas procesus, īstenošanu.

Savukārt, jaunās mācību braucieniu prioritātes ir saistītas ar atjaunināto stratēģisko sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā. Vērā ņemami ir četri stratēģiskie uzdevumi, kuriem jābūt sadarbības pamatā šajā politikas jomā Eiropas līmenī līdz 2020. gadam.

Tie ir šādi:

- īstenot mūžizglītību un studentu mobilitāti;
- uzlabot plānotā un realizētā kvalitāti un efektivitāti;
- veicināt vienlīdzību un aktīvu pilsonību;
- sekmēt inovāciju un radošumu, tostarp uzņēmējdarbību, visos izglītības un apmācības līmeņos.

Ievērojot iepriekš teikti, šādi būs 2010. gada svarīgākie mācību braucienu temati būs šādi:

- pamatprasmes visiem, ieskaitot radošumu, inovāciju un uzņēmējdarbību;
- vieglāk pieejama izglītība un apmācība, lielāka vienlīdzība, augstāka kvalitāte un efektivitāte;
- saglabāt interesi par mācīšanu un apmācību un uzlabot līderību;
- izglītība un apmācība, lai saglabātu nodarbinātības iespējas;
- īstenot vienotus Eiropas instrumentus un līdzekļus, principus un sistēmas mūžizglītības vajadzībām, ieskaitot ievirzi mūžizglītībā;
- mūžizglītības stratēģiju tendences un pārbaudījumi;
- mācību kopienų izveide, iesaistot visus izglītības un apmācību jomas dalībniekus;
- pārrobežu mobilitātes veicināšana mūžizglītībā.

2010.-2011. gada tematu katalogs pilnībā sakrīt ar šiem uzdevumiem.

1.2. Izglītība un salīdzinošā pētniecība

Šā pasākuma mērķi ir sniegt ES izglītības sistēmu salīdzinošus pētījumus, lai nodrošinātu atbilstīgu salīdzināmo datu, statistikas un izvērtējuma nodrošinājumu, kas nepieciešams mūžizglītības politikas izstrādei, kā arī pārraudzītu panākumus, kas sasniegti saistībā ar mūžizglītības uzdevumiem un mērķiem, un apzinātu sfēras, kam jāpievērš īpaša uzmanība.

Prioritārie temati attiecībā uz salīdzinošo pētniecību, kuru mērķis ir stiprināt politikas un prakses zinātnisko pamatu izglītībā un apmācībā ir šādi:

1. kvalitātes, efektivitātes un vienlīdzības veicināšana augstākajā izglītībā;
2. izglītības iespējas pieaugušajiem: pieaugušo izglītības organizācijas, vadības un finansēšanas kvalitātes noteikšana, novērtēšana un sekmēšana;
3. pamatprasmju apguve pirmsskolas un obligātajā izglītībā;
4. profesionālās izglītības un apmācības pievilcīgums un kvalitāte. *VET* sistēmu pārvaldība un izpratnes par saikni starp *VET*, augstāko izglītību un darba dzīvi padziļināšana;
5. radošu prasmju apguve mācību procesā un to ietekme uz inovāciju tehnoloģiskā, sociālā un institucionālā līmenī;
6. rast jaunus veidus, kā mērīt prasmes, meklēt jaunas prasmes, kas būs nepieciešamas nākotnē ekonomikā un sabiedrībā, veidot izglītības un apmācības sistēmas, kas var reaģēt uz minētajām vajadzībām, un kvalitāte, no izglītības un apmācības pārejot uz darba tirgu.

Priekšrocība tiks dota projektiem, kas pievērš uzmanību tādu tematu studijām un pētniecībai, kas nav pietiekami aplūkoti nesenajās, patreizējās vai gaidāmajās studijās, kuras tiek finansētas saskaņā ar šo pasākumu. Pieteikumu iesniedzējiem, pirms priekšlikumu iesniegšanas jāpārlicinās, ka ierosinātais temats vēl nav vai netiks aplūkots citā ES izglītības programmā finansētā pētījumā.

2007. un 2008. gadā šajā pasākumā atlasītie pētījumi:

http://eacea.ec.europa.eu/llp/general_information/key_activity_1_en.html#links.

Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāta finansētie pētījumi un ziņojumi par izglītību un apmācību:

http://ec.europa.eu/education/more-information/moreinformation139_en.htm.

Uzaicinājums piedalīties konkursā vispārējās izglītības, apmācības un jaunatnes jomā:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/calls/tenders_en.html.

Eurydice sadarbības tīklā izstrādātie pētījumi:

<http://www.eurydice.org>.

2. PRIORITĀTE NR. 2 – VALODAS

Ievads: politiskais konteksts

Valodu dažādība ir Eiropas dzīves fakts. Eiropas Savienība ir apņēmusies sargāt un attīstīt šo mūsu kultūru svarīgāko iezīmi. Atsāktajā Eiropas Izglītības un apmācības stratēģiskajā sistēmā pēc 2010. gada spēja sazināties svešvalodās ir uzskatīta par pamatprasmi. Darbaspēks ar praktisku valodas un kultūras kompetenci palīdz Eiropas uzņēmumiem efektīvi konkurēt pasaules tirgū, sekmē savas darba iespējas un ir svarīgs faktors ekonomikas izaugsmes un labāku darbavietu nodrošināšanai. Daudzvalodība arīdzan veicina sociālo kohēziju un sekmē kultūru dialogu, radot iespējas iepazīt citas vērtības, uzskatus un tradīcijas. Valodu apguves un valodu dažādības veicināšana ir visas programmas un it īpaši *Comenius*, *Erasmus*, *Grundtvig* un *Leonardo* programmas mērķis. “Valodu” prioritāte papildina šīs nozaru programmas, pievēršoties valodu mācīšanas un apguves nepieciešamībai divās vai vairākās no šīm nozarēm. Šajā programmā ir pieļautas visas valodas.

2.1. Daudzpusēji projekti

Šiem transversālajiem projektiem ir jāpapildina vismaz divas no iepriekšējām programmām un jābūt vēršotiem uz to, lai uzlabotu informētību par valodu apguves priekšrocībām, Eiropas Savienības daudzvalodīgo būtību, uzlabotu piekļuvi valodu mācīšanas resursiem, kā arī pilnveidotu un izplatītu valodu apguves materiālus, tostarp tiešsaistes kursus un instrumentus valodu zināšanu pārbaudei. Ja vien tas iespējams, vēlams izmantot Eiropas Padomes izstrādātās Eiropas kopīgās valodu pamatnostādnes.

Par prioritāriem uzskatīs tādu projektu pieteikumus, kuros ietverts vismaz viens vai vairāki šādi jautājumi:

- pastiprināt valodu zināšanu apguvi un/vai uzlabot informētību par mazāk izmantotajām Eiropas valodām, iekaitot romu valodu;
- pastiprināt valodu prasmes apguvi, lai pilnveidotu kultūru dialogu Eiropā;
- uzlabot valodas prasmi, kas nepieciešama darbā, lai uzlabotu indivīdu iekļaušanu uzņēmumos un pastiprinātu Eiropas konkurētspēju;
- attīstīt un veicināt metodiku, kas motivētu valodu apguvējus un palielinātu viņu valodu apguves spēju, konkrēti ar informācijas un komunikācijas tehnoloģijas palīdzību.

2.2. Sadarbības tīkli

Šie transversālie tīkli veicina valodu politisko stratēģiju īstenošanu Eiropā. Tie veicina valodu apguvi un valodu dažādību, uzlabo apmaiņu ar informāciju par jaunām metodēm un labu praksi, īpaši starp lēmumu pieņēmējiem un vadošajiem profesionāļiem izglītībā, kā arī pielāgo un izplata iepriekšējo projektu rezultātus potenciālajiem to lietotājiem (valsts iestādēm, praktikantiem, uzņēmējiem, valodu apguvējiem un citiem).

Par prioritāriem uzskatīs tādu projektu pieteikumus, kuros ietverts vismaz viens vai vairāki šādi jautājumi:

- par labu praksi, lai uzlabotu kultūru dialogu un sociālo iekļautību Eiropā, mācoties un mācot valodas;
- par labu valodu mācīšanas praksi cilvēkiem ar vajām prasmēm izglītības un akadēmiskajā jomā;
- par labu valodu mācīšanas praksi cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

3. PRIORITĀTE NR. 3 – IKT

Ievads: politiskais konteksts

IKT sekmēšana izglītības procesā ir visas programmas, un jo īpaši *Comenius*, *Erasmus*, *Grundtvig* un *Leonardo* programmu, mērķis. IKT prioritāte papildina šīs programmas, pievēršoties IKT saistībā ar izglītības vajadzībām divās vai vairākās no šīm nozarēm.

Šī prioritāte ir vērsta uz IKT potenciālu kā katalizatoru sociālām un izglītības inovācijai un pārmaiņām. Tā attiecas nevis uz tehnoloģijām, bet gan uz to, kā varētu sekmēt izglītības iegūšanu ar IKT palīdzību (piemēram, izmantojot datorsimulācijas, atklājumus, mācības pametušo personu piesaistīšanu izglītības turpināšanai, padarot mācības iespējamās arī ārpus izglītības iestādes, izmantojot elastīgu mūžizglītīšanos, lai novērstu digitālo plaisu).

Kopš Lisabonas procesa visās dalībvalstīs ir panākts ievērojams progress attiecībā uz IKT jomu izglītībā. Gandrīz visas izglītības un mācību iestādes ir aprīkotas ar IKT un ietvertas tīklā ar IKT palīdzību. Tomēr ir jādara vēl vairāk, lai pilnībā izmantotu IKT potenciālu un tādējādi sekmētu inovatīvus pedagoģiskus risinājumus, vispārēju mūžizglītības pieejamību un modernizētu izglītības sistēmu pārvaldību. Tas vairo ieguvumu no agrākiem ieguldījumiem informāciju un komunikāciju tehnoloģijās.

Galvenie pasākumi saskaņā ar Prioritāti Nr. 3: IKT

3.1. Daudzpusēji projekti

Prioritāte tiks piešķirta šādiem jautājumiem.

3.1.1. Prioritāte Nr. 1: inovatīvu IKT izmantošanas veidu apzināšana un ieviešana mūžizglītībā, īpaši attiecībā uz sociālās atstumtības riska grupām

IKT dod personām iespēju veicināt savu dalību sociālajā tīklā, un tas savukārt var veicināt to izglītīšanos. Izglītīšanās ir pirmām kārtām sociāls process. Pašmācība un ikdienēja salīdzinošā mācīšanās ir būtisks veids, kā pilnveidot datorprasmes un digitālās prasmes. Tomēr tās arī ir ļoti svarīgas formālu mācību procesā. Strauji kļūst populāri uz IKT balstīti jaunas paaudzes sociālo tīklu veidošanas rīki un platformas ("Web 2.0" un citi būtiski IKT jauninājumi). Tie ietver, piemēram, tīmekļa žurnālus, glosārijus, tīmekļa apraidi, sociālas ievirzes programmatūru, virtuālas sociālās vietnes, kā arī tādus rīkus kā mobilie telefoni. Tie ir ērti lietojami, par pieņemamu cenu un plaši izplatīti, it īpaši sociāli atstumto personu vidū (priekšlaicīgi mācības skolā pametušie, mazākumtautības, gados vecāki cilvēki utt.), un tādējādi sniedz iespēju (atkal)apvienot sociāli atstumtās grupas ar sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītības un pilsonisko līdzdalību.

Projektiem būtu jāietver:

- eksperimentālu izglītības pieeju izstrāde un īstenošana, kuras saistītas ar minētajām jaunajām tendencēm un rīkiem, ieskaitot viņu ietekmes izvērtēšana uz mācību rezultātiem, audzēkņu uzvedību un attieksmi un uz plašāku izglītības politikas mērķu (piemēram, kvalitāte, vienlīdzība, iekļautība, efektivitāte, iecietība u.c.) sasniegšanu;
- pastāvošās prakses salīdzinošs izvērtējums, lai noteiktu labas prakses un panākumu faktorus, kurus iespējams nodot tālāk.

3.1.2. **Prioritāte Nr. 2: IKT kā inovācijas un radošuma katalizators mūžizglītībā**

Inovatīvu kompetenču attīstīšanai ir nepieciešamas jaunas mācīšanās un mācīšanas pieejas un stratēģijas, kas balstītas uz aktīvas mācīšanās pieeju, piemēram, problēmu radošu risināšanu, atklājumiem, mācīšanos darot, uz pieredzi balstītu mācīšanos, kritisku domāšanu un radošumu. IKT izmantošana mācību procesā var efektīvi atbalstīt šīs jaunās pieejas. Projektiem būtu jāattīsta inovatīvas un izglītojošas pieejas mācīšanās iemaņu un radošu spēju attīstīšanai.

Par prioritāriem uzskatīs tādus projektus, kuros noteiktas un izmantotas IKT sekmētas mācīšanās pieejas un ietverts vismaz viens vai vairāki šādi jautājumi:

- veicināt radošumu, lai zināšanu apguvējs var mācīties, radoši izpaužoties, kritiski un paplašināti domājot, lai radītu jaunas idejas un inovatīvus risinājumus;
- sekmēt uz jautājumiem un problēmu risināšanu balstītas pieejas, lai zināšanu apguvējs var mācīties darot, tas ir, eksperimentējot reālā un/vai virtuālā vidē;
- atbalstīt tālmācības, pašmācības un patstāvīgas mācības gadījumos, kad audzēkņi uzreiz spēj savas zināšanas pielietot praktiski;
- atbalstīt mācības grupās, lai risinātu sarežģītākas problēmas, kuru risināšanai nepieciešama radoša un inovatīva pieeja.

3.2. **Sadarbības tīkli**

Par prioritāriem uzskatīs tādus sadarbības tīklus, kuru mērķi ir šādi.

3.2.1. **Prioritāte Nr. 1: transversālu jautājumu izskatīšana, lai ar IKT starpniecību inovatīvā veidā sasaistītu un apvienotu uz zināšanu apguvi balstītu sabiedrību**

Uz zināšanu apguvi balstītas sabiedrības jēdziens kļūst aizvien izplatītāks un ir balstīts uz ciešu saikni starp skolu, mājām, darbavietu un vietējām kopienām. Tas ir galvenā Eiropā izveidoto jauno IKT pakalpojumu un infrastruktūru daļa.

Par prioritāriem uzskatīs tādu projektu pieteikumus, kuros ietverts vismaz viens vai vairāki šādi jautājumi:

- zināšanu apmaiņa un partnerības ieviešana, kas ietver visus būtiskos IKT sekmētā mācību procesa dalībniekus – aptverot gan patērētājus, gan piegādātājus (piemēram, gan izdevējus, gan *ad hoc* satura veidotājus);
- padomu un atbalsta sniegšana tādos transversālos jautājumos, kas attiecas uz digitāla satura pakalpojumu izmantošanu formālu, neformālu un ikdienēju mācību procesā, proti, juridiskie jautājumi, kas saistīti ar intelektuālā īpašuma tiesībām, kvalitātes standartiem, e-novērtēšanu un e-portfeļiem;
- plašāku izglītības jauninājumu izstrāde, pamatojoties uz IKT sniegtajām iespējām atbalstīt jaunus pedagoģiskus risinājumus un pielāgot tos sociālajām un ekonomikas pārmaiņām, atbalstīt jaunas mācīšanās iemaņas un mainīt vadību.

3.2.2. *Prioritāte Nr. 2: IKT, radošuma un inovatīvu iemaņu saikņu stiprināšana*

Aizvien pieaug saskare starp IKT izmantošanas tendencēm izglītībā un apmācībā un tās piedāvātajām jaunajām iespējām sekmēt radošumu un inovācijas starp indivīdiem, grupām un organizācijām Eiropā.

Par prioritāriem uzskatīs tādu projektu pieteikumus, kuros ietverts vismaz viens vai vairāki šādi jautājumi:

- apmaiņa ar zināšanām un eksperimentālu risinājumu ieviešana ar mērķi sekmēt radošumu un inovācijas ar IKT starpniecību;
- konsultāciju un atbalsta sniegšana iestādēm un praktikantiem šajā jomā;
- labas izglītības un mācību prakses apzināšana un gadījumu pētījumu iesniegšana, tādējādi sekmējot inovāciju;
- iesaistīšanās publicitātes un izpratnes vairošanas pasākumos, dialoga atvieglošana starp ieinteresētajām personām un atbalsts Eiropas mēroga rezultātu izplatīšanai.

4. PRIORITĀTE NR. 4 – REZULTĀTU IZPLATĪŠANA UN IZMANTOŠANA

Prioritāte “Rezultātu izplatīšana un izmantošana” atspoguļo to, kā pieaug gan politikas veidotāju, gan praktikanšu informētība par nepieciešamību nodrošināt maksimāli lielu ES finansēto projektu un pasākumu ietekmi uz atbalstu pārstrādātajai Lisabonas programmai un Izglītības un apmācību 2010. gada darba programmas īstenošanai. Šīs prioritātes svarīgākais uzdevums ir palīdzēt izveidot sistēmu efektīvai rezultātu izmantošanai vietējā, nozaru, reģionu, valsts un Eiropas līmenī. Ar šo prioritāti finansētais pasākums papildina pasākumu par konkrētu rezultātu izplatīšanu un izmantošanu nozaru programmās un citās prioritātēs.

Parasti izvēlas tos projektus, kuros piedāvāta vienota pieeja divām vai vairākām dažādām mūžizglītības jomām, iesaistīti svarīgākie lēmuma pieņēmēji un/vai pierādīts potenciāls panākt būtisku, izmērāmu ietekmi nozares, reģiona, valsts un/vai Eiropas līmenī.

Prioritāri būs **daudzpusēji projekti**, kuri pievērš uzmanību tam,

- lai izveidotu atbilstošu infrastruktūru (analīze, mehānismi, metodika un praktiski līdzekļi), lai veicinātu rezultātu izmantošanu;
- lai Eiropas mērogā notiktu transversāls pasākums (pēc nozares, temata vai lietotāju grupas);
- lai lielākajos, izveidotajos sadarbības tīklos un attiecīgās organizācijas popularizētu “rezultātu izmantošanu” ar mērķi tos nodot tālāk, īstenotu (pavairošana) un/vai iestrādātu politiskajos pasākumos.

3. NODAĻA – JEAN MONNET PROGRAMMA

Jean Monnet programmas īpašie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas lēmuma 35. panta 1. punktu *Jean Monnet* programmas īpašie mērķi ir šādi:

- a) stimulēt izglītošanu, izpēti un pārdomas Eiropas integrācijas studijās;
- b) atbalstīt konkrētu iestāžu un apvienību skaitu, kuras nodarbojas ar tādu jautājumu risināšanu, kas saistīti ar Eiropas integrāciju, izglītošanu un apmācībām Eiropas perspektīvā.

Saskaņā ar programmas lēmuma 35. panta 2. punktu *Jean Monnet* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) stimulēt izcilību izglītošanā, izpētē un pārdomās Eiropas integrācijas pētījumos augstākās izglītības institūcijās Kopienas iekšienē un ārpus tās;
- b) uzlabot universitāšu speciālistu un Eiropas pilsoņu zināšanas un informētību par jautājumiem, kas saistīti ar Eiropas integrāciju;
- c) atbalstīt galvenās Eiropas iestādes, kas nodarbojas ar Eiropas integrācijas jautājumu risināšanu;
- d) atbalstīt augstas kvalitātes Eiropas iestādes un apvienības, kas darbojas izglītības un apmācības jomās.

JEAN MONNET IZGLĪTĪBAS UN PĒTNIECĪBAS PASĀKUMI

Jean Monnet programmas a) punktā minētās darbības ir paredzētas, lai stimulētu izglītības, pētniecības un pārdomu pasākumus Eiropas integrācijas studijās augstākās izglītības iestāžu līmenī (Eiropas Savienībā un ārpus tās). To mērķis ir visā pasaulē uzlabot speciālistu ar akadēmisko izglītību, studentu un pilsoņu zināšanas un informētību jautājumos, kas saistīti ar Eiropas integrāciju.

a) Mācīšanas projekti (*Jean Monnet* moduļi, *Jean Monnet* katedras, un *Jean Monnet* katedras *ad personam*)

Par prioritāriem uzskatīs projektus, kas:

- paredz jaunu mācīšanas pasākumu izveidošanu (t.i., jaunu kursu un/vai jaunu studiju programmu izstrādi);
- paredz jaunas *Jean Monnet* mācībspēku paaudzes izaudzīnāšanu;
- kurus iesniedza ārpuskopienas valstu augstākās izglītības iestādes, un konkrēti valstīs, kurās vēl nav bijuši *Jean Monnet* projekti;
- pieejami studentiem no citām augstākās izglītības iestādēm (piemēram, vienā un tajā pašā pilsētā vai reģionā) un studentiem, kas automātiski nesaskaras ar Eiropas integrācijas studijām (tādās jomās kā zinātne, inženierzinātnes, medicīna, izglītība, māksla, valodas utt.);

- sniedz ieguldījumu mūžizglītībā (ieskaitot pieaugušo izglītību) un kuros var piedalīties pilsoniskās sabiedrības grupas (piemēram, pamatskolu un vidusskolu skolotāji, žurnālisti, profesionālo organizāciju dalībnieki utt.);
- aptver BA un MA līmeni, kā arī doktorantūras līmeņa pētniecības vadību (šī prioritāti attiecas tikai uz *Jean Monnet* katedrām un *Jean Monnet* katedrām *ad personam*).

b) Pārējie akadēmiskie un pētniecības projekti (*Jean Monnet* izcilības centri, informācijas un izpētes pasākumi un daudzpusējās izpētes grupas)

Par prioritāriem uzskatīs projektus, kas:

- ietver akadēmiska līmeņa pasākumus, kuros tiek izmantoti daudzdisciplīnu resursi;
- izrāda atvērtību pilsoniskajai sabiedrībai;
- iesaista pētniekus, kas izstrādā doktora disertāciju vai kuru pēcdoktorantūras pieredze nepārsniedz 5 gadus;
- paredz kopīgu starptautisku pasākumu un strukturālas saites izveidošanu ar akadēmiskajām iestādēm citās valstīs;
- pievēršas tādu izpētes rezultātu iegūšanai, kurus nevar gūt, veicot izpētes pasākumus nacionālā programmā (šī prioritāte attiecas tikai uz informācijas un izpētes pasākumiem un daudzpusējām izpētes grupām).